

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Α' ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - 1927 - ΤΕΥΧΟΣ 11^ο

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΜΕ ΠΑΙΡΝΕΙ.

Μ' έπιασε μια μέρα ο Διάβολος από τα μαλλιά — πού να τα βρήκε ο μασκαράς; — και μ' ανέβασε στην κορφή ενού βουνού αφηλού. Μου δείχνει το Παρίσι και μου κάνει:

— «Έπύ, μωρέ, που είσαι γραφιάς, νά η χώρα όπου ο Νους βασιλεύει. Εδώ παιδί δεν υπάρχει που να μη βαστά μιά πέννα, που να μην του πλημμυρίζουνε το κεφάλι του ιδέες ασκερωτές. Είναι η Χώρα η πιο γραφιαρική και η πιο πολιτισμένη. Θεσ να σου τη χαρίσω;»

— «Πώς να μου τη χαρίσης αφού την κρατούνε τόσοι Μεγάλοι;»

— «Μεγάλοι και μικροί! Πρόσεξε που ο μικρός τού Παρισιού, αλλού είναι μεγάλος!»

— «Είναι πολλοί στο Παρίσι αφτοί που λές;»

— «Δε μετριούνται.»

— «Τότες τί κερδίζουνε, τόσοι;»

— «Κερδίζουνε ότι θέλουνε, Ακαδημίες, πιαράσημα, παραδες, δόξα, ματιές φλογισμένες, πλούσιους εκδότες, αντίς σπίτια παλάτια και σου έχουνε μιαν αφτάδεια, και σου σηκώνουνε μια μύτη που δε γυρίζουνε να σε διούνε.»

— «Αν τὰ παίρνουνε όλα οι μικροί, τί απομνήσκει στους Μεγάλους;»

— «Τα ίδια πολλαπλασιασμένα, εννοείται, ανάλογα με το μέγεθος τού καθενός.»

— «Έχει Μεγάλους πολλούς;»

— «Αιώνας στη Γαλλία δεν περνά που να μη λογαριάζη πεντέζη.»

— «Στέκουνε οι πεντέξη στο ίδιο ποδάρι ;»

— «Απάνω κάτω.»

— «Αφίνουνε, πες μου, όνομα σαν πεθάνουνε ;»

— «Μπα! Τυχαίνει και τούτο.»

— «Αμέ, οι μικροί ;»

— «Αχ! σώπα, παιδί μου. Πάρε κάλλια μια κόλλα χαρτί· αράδιασε καμιά εκατοστή μικρούς και παράγγειλε να το διαβάσουνε σε καμιά δεκαριά χρόνια. Δε θα καταλάβη ο κόσμος για ποιους μίλησες.»

— «Άπαγε, άπαγε, Σατανά, και δεν το θέλω το Παρίσι σου. Μήτε τους μικρούς μήτε τους Μεγάλους του.»

— «Αμέ, τί θέλεις ;»

— «Θέλω έναν τόπο φτωχό, κατατρεγμένο, δυστυχημένο, έναν τόπο που παράδες να μην έχη, που να μην έχη παλάτια, που κι ας τόν καταφρονούνε οι πρώτοι καταφρόνητοι, μήτε τού μέλει.»

— «Τρελάθηκες ; Τί θα τον κάμης τέτοιον τόπο ;»

— «Νά, εκεί θα ποθούσα να πιάσω μια θεσούλα ρικί μου, να καταφέρω μια δική μου δουλειά, ριζική, και κατόπι σα λάχη, ν'απολάψω θαμμένος σε κανένα μέρος δικό, μου μια δική μου αθανασούλα.»

Γέλασε ό κερατάς — μήπως δεν είναι ; Μ' άρπαξε πάλε από τα μαλλιά. Και με πήγε ντριττα στην Ελλάδα.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ.

«Η Ποίησις — είπε ό Πόε — δέν είναι τó Έργο μου : είναι τó πάθος μου.»

Λακωνικότερος και ακριβέστερος χαρακτηρισμός δέν ήμπορούσε νά δοθεί. Για τή λογική, ύπάρχει στην Κριτική άρκετός τόπος. Για τήν ψυχολογία, ύπάρχει στην πρόζα άρκετό έδαφος. Για τήν ποίηση είναι τó πάθος, — τó πάθος σέ όλη του τήν κλίμακα.

Όταν ήμουν νεώτερος, ήθελα ή ποίησις νά είναι πρό παντός ευγενής : τó άγγιγμα τών πραγμάτων· τó πέταγμα έπάνω από τά βάθη· ή πίκρα που λιώνει σέ χαμόγελο· κ' ή εύγραμμη γαλήνη που δέ σκοτίζεται ποτέ.

Όσο μεγαλώνω, άγαπώ πάντα τή συμμετρία, μά και τή σφοδρότητα· τόν ρυθμό, μά και τήν ένταση· τήν τέχνη, μά και τó μεγαλύτερο δυνατό άποτέλεσμα έπάνω στη συγκίνηση· τίς τελειωτικές δεξύφωνες κραυγές, — πάν ό,τι δίνει τήν ύψιστη σπουδαιότητα, τήν αισθητότερη συνείδηση τών πραγμάτων.

Άφ' ότου ή ποίησις παρεξηγήθηκε κ' εξέπεσε σέ μια έμμετρο ή πρόζα, δημιουργήθηκε ή έννοια τού λυρισμοϋ, ό όποιος δέν είναι παρ' αυτή ή καλώς έννοουμένη ποίησις.

Ό διανοούμενος έλκύεται από τó μεγάλο· ό αισθητικός από τó τέλειο.

Ένας πραγματικός καλλιτέχνης και τί δέν θάκαμνε, και τί δέν θάδινε, για ν' άποκτήσει πάλι σιλιπνό και διάφανο τó θεϊκό μέταλλο τής συγκινήσεως, που ή λαμπρότητά του βρίσκεται πιά μόνο στην ανάμνησή μας ! Ό έρωτας, ή ποίησις, ή νευρασθένεια, τó αλκοόλ, ή φωτιά, όλα θά του ήταν ευπρόσδεκτα, μόνον άς μπορούσε νά αισθανθ ή, — έντονα, βαθειά, και με άκριβεια ! — έστω κι' αν δέν μπορούσε πιά νά γράψη !

Ἐπάρχει στήν ποίηση μουσική, εἶναι ἡ γοητεία της.
Ὅπως ὁ ὑπνωτιστής δὲν γοητεύει μὲ τὰ λόγια, ἀλλὰ μὲ
τὸν τόνο τῆς φωνῆς, τὸ ἴδιο καὶ ὁ ποιητής: αἴρεται
ἀπὸ τὰ λόγια, πρὸς τὸν τόνο, πού σὰν ρεῦμα σὲ ὑλόκωφη
κίνηση, περιστρέφεται γύρω ἀπ' τὸν ἑναρθερο λόγο.

«Καὶ μὲς στήν τέχνη πάλι ξεκουράζομαι ἀπ' τὴ δούλε-
ψή της» εἶπε ὁ ποιητής. Ὡ, δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀγωγή τε-
λειώτερη γιὰ τὸν ποιητή, παρὰ ἡ ἴδια ἡ ποίηση, ἡ μα-
κρότατη ποιητικὴ παράδοση, ὁ μέγας αὐτὸς κόσμος! Ἀνε-
ξάρτητη ἀπὸ τὴν τέχνη, ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ ἀδρανὴς ὕλη,
μιὰ σύγχυση ὑποδεέστερη, ἀσυστηματοποίητη καὶ ἀνοργά-
νωτη καὶ πού — τὸ χειρότερο — δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ
τίποτε πιὸ πολὺ... Στὸν κόσμο δὲν ὑπάρχει ἄλλο, ἀπὸ
προσωπικὲς συλλήψεις προσωπικὲς ἀγωνίες, προσωπικὲς
μορφές. Ἡ ἀντικειμενικότητα εἶναι ἀπάτη.

Ἡ φαντασία εἶναι ὁ θησαυρός, τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲ
θὰ ἀντιληφθοῦμε ἀκέρια τὴ σημασία. Θεμέλιο ὅπου βα-
σιζονται τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ ἡ βουύλησις, καὶ ἡ ζωή.

Ἡ λίκρα, ἡ ἀπόγνωση, ἡ ἀπογοήτευση, ἡ ἀπελπισία,
ἡ τραγικότητα, δὲν εἶναι δυστυχίματα γιὰ τὸν καλλιτέχνη.
Δυστύχημα εἶναι ὁ περισπασμὸς καὶ ἡ παρα-
ζάλη, ἡ ἀπορρόφηση τῆς πεζότητος τῆς ζωῆς.

Φυσαρμόνικες τῶν χειρῶν καὶ φυσαρμόνικες τῶν χει-
λιῶν, — παλιοὶ φωνογράφοι, — orgues de barbarie, -
harmoniflutes, — ἀνώνυμα, φτωχὰ ὄργανα τῶν δρόμων,
πῶς σὰς λατρεύω!

Οἱ μεγάλες καὶ ἀριστοκρατικὲς μουσικὲς ξαφνιαῖζον
μὲ τὴν ἐπισημότητά τους· χρειάζεται κανεὶς ἐνδύμα γόμυς
γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μ' αὐτές. Ὅμως αὐτὰ τὰ φτωχὰ
ὄργανα, πού τρεμουλιάζει ὀση ποίηση ὑπάρχει στὴ μεγάλη
ζωὴ μπαίνουν ἀμέσως στὴν καρδιά μας.

Τίποτα δὲν ἀρμόζει πιότερο ἀπ' αὐτὰ στὴ μοναξιά
καὶ στὴν περιουλλογή, στὴν ἡμερὴ σιωπῆ τῶν δωματίων
μὲ τὰ βιβλία, στοὺς μοναχικὸν περιπάτους, στὸ βαδνὸ
ὄνειρο πού σαλεύει πίσω ἀπ' τὴν καθημερινὴ σκέψη μας.

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Ἀπελπισία, ἀπελπισία, ἀπελπισία!
Τὶ νὰ τὴν κάνω λίγη φαντασία;

Οἱ θάνατοι ἔχουν φτιάσει τὶς γεννήσεις
καὶ ὁμως ἐσὺ ζητᾷς ν' αὐτοκτονήσεις.

Ὁ ἔρωτος ἀπογοήτευση μεγάλη —
τὴ μιὰν ἀγάπη ἀρήνω γιὰ τὴν ἄλλη.

Ἀγῶνες, περιπέτειες καὶ ταξίδια
ἢ γῆ ἕνας βράχος καὶ εἴμαστε τὰ στρεΐδια.

Ἡ ποίηση, ἡ σοφία δὲ μὲ σώνει,
δὲν εἶμαι οὔτε μυρμήγκι, μήτε ἀηδόνι.

Τοῦ ἀγνώστου τὸ μυστήριον γιὰ νὰ λύσω
θᾶπτερε νὰ πεθάνω καὶ νὰ ζήσω.

Καὶ τὸ τραγούδι αὐτὸ γιατί τὸ γράφω
— Ὡ! σὲ ποιὸ σκοτεινὸ τάφο...

ΜΗΤΣΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΚΟΜΠΟΛΟΪ ΑΠΟ ΡΟΥΜΠΙΝΙΑ

ΣΤΟ ΣΤΑΘΜΟ

Τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου πού θὰ σήμαινε
Τοῦ χωρισμοῦ τὴν ὥρα τὴ θλιμμένη
Μὲ τὴ καὶμὸ καὶ οἱ δυὸ τὸ καστεροῦσαμε
Μέσ' στοῦ σταθμοῦ τὴ σάλλα παγωμένοι.

Καὶ τ' ἀπονο τὸ σφύριγμα δὲν ἄργησε!
— Νεκρώσιμη καμπάνα στὴν καρδιά μου —
Σὲ λίγο... τοῦ κατινοῦ τὸ μαῦρο σύννεφο
σὲ τύλιξε, σὲ πῆρε μακρὰ μου...

ΣΥΛΒΙΟΣ

ΒΡΟΧΗ.

Τὴ στέγη δέρνει μιὰ βροχὴ σὰ νὰ τῆς κουβεντιάζει·
στὸ παραθύρι τὸ κλειστὸ χονδρὲς κυλοῦν ἢ στάλες,
μαστιγωμένη ἀπ' τὸ Βορρῆα βουίζει ἡ καπνοδόχη.

Σύννεφα μαῦρα ὀδοιποροῦν στὸν οὐρανὸ τὸν γκριζο
ὡσὰν ἱππότες θλιβεροὶ σὲ κάπες τυλιγμένοι,
δοῦν προσμένουν τὰ πουλιὰ μαντάτα νὰ τοὺς φέρουν.

Κλειστὸς μέσα στὴν κάμαρη, ἀφίνομαι σὲ μνημέες...
Τώρα κατὰσπρων λιμανιῶν θυμάμαι τὴν ἀσφάλεια
ἐνῶ σφοδρὰ στὸ πέλαγος μαίνεται ἡ καταγίδα,

Καὶ τώρα ἐνὸς ἀρχοντικοῦ, τὴ ζεστασιά, τὸ πλοῦτος...
Ἦ μᾶς καλύβας στὸ βουνό, τὴ φτωχικὴ συμπόσια...
τὰ χεῖλη τὰ πονετικά π' ἀπὸ ντροπὴ σωπαίναν.

Θάθελα πράγματα πολλὰ νᾶλεγα ἀπὸ τὴν ὥρα...
Νᾶκλαιγα καὶ νὰ γέλαγα... Μ' ἀνήμπορος, τὸ νύθω,
σκύβω πάνω στὸ στήθος μου κι' ἀφίνομαι στὴ ρέμβη.

ΠΑΡΙΣΙ, ΜΑΡΤΗΣ 1927

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ.

Ἐργάτες μεροδουλεντὲς μὲ ξύλα καὶ δοκάρια
τὸ σπῆτι πὸν μισόγειρε ζητοῦνε νὰ στηρίξουν,
κι' ἀπὸ φροντίδα σὰ παλιὰ λησμονημένα χράρια
εἰδήμονες καλέστηκαν τὶς γνῶμες τοὺς νὰ σμίξουν.

Στ' ἀντικρονὸ τὸ καπηλειὸ πούρθε νὰ ξαποστάση
ὁ νοικοκύρης τοῦ σπητιοῦ βαρὺς ἀπὸ τὰ χρόνια,
σὲ σκέψεις παραδίνεται μὲ κουρασμένη στάση
σὰ δέντρο πὸν τὸ πλάκωσαν τὰ γέρικα του κλώνια.

Ἐέρει, τὸ σπῆτι θὰ σταθῆ καὶ πάλι στερωμένο,
ἢ μαστοριά προχώρησε... μὰ σὰ νὰ λέγει κάτι
καὶ μέσα του μιὰ σύγκριση τὸν ἔχει ἀφαιρεμένο·
πόσο ψηλὰ σηκώθηκε τὸ διπλανὸ παλάτι.

Κι' ἂν εἶν' μὲ κόπο τίμο τὸ φτωχικὸ χτισμένο,
σὰν δεῖς παλάτι δὲ ρωτᾷς πῶς τῶχουν καμωμένο.

ΡΙΚΑ ΣΕΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

BARONESSA FERNANDA DE STEFANIS.

SEMPRE

Credi ch'i Dei son' morti già? (1)

CAVAFY

Κι' ἂν φύγεις καὶ δὲν ξαναρθεῖς, κι' ὀλότελα ξεχάσεις
ἐμᾶς καὶ τὴν ἀγάπη μας καλὲ τραγουδιστή,
τ' ἀγάλματα πὸν ἔστησες τριγύρω μας θὰ σπάσης
θαρρεῖς; Ὁχι, θὰ μείνουμε σὴ μνήμη τοὺς πιστοί.

Μὰ τῶπε κι' ὁ μεγάλος σου ὁ ποιητὴς ἀκόμα
πῶς — δὲν πεθαίνουν οἱ θεοὶ καὶ ζοῦν παντινὰ —
καὶ σὺ πὼς θὲς νὰ σβήσουμε ἀπ' τὸ δικό μας στόμα
τὰ ἔπη του πὸν φώτισαν τοῦ νοῦ τὰ σκοτινὰ;

Κι' ἂν φύγεις καὶ δὲν ξαναρθεῖς, ἀπὸ τὸν ἀμφορέα
πὸν γέμισες θὰ πίνουμε τ' ἀθάνατο νερό,
θὰ φτερογοῦνε γύρω μας τὰ λόγια τὰ ὠραῖα
πὸν σὶς Πομπηῖας σκόρπισες τὸ χῶρον τὸν ἱερό.

Θὰ μείνουν μὲ τὸ διάβα σου τόσες σφιχτοδεμένες
μὲς σὴ ψυχὴ μας καὶ σὶν τοῦ μορφῆς νὰ μᾶς καλοῦν,
μορφῆς πὸν μᾶς ζωγράφισες, μορφῆς ζωντανεμένες
π' ἀδιάκοπα κι' ὅταν διαβεῖς γιὰ σὲ θὰ μᾶς μιλοῦν.

CERTOSA DI S. MARTINO VOMERO.
NAPOLI 23-1-26

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Ν. ΓΡΙΜΑΛΔΗ

1) Κατὰ μίαν μετάφρασιν τοῦ κ. Gaetta ἀπὸ τὸ «Ἰωνικό», πὸν ἀπαγγέλθηκε σὴν Πομπηῖα ἀπὸ τὸν Ν. Γριμάλη, μέσα σὲ κύκλο ἰταλῶν λογίων.

ΛΥΠΗΤΕΡΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Γυρνῶ τραγουδιστὴς καὶ νύχτα μέρα
στὴ λύρα τὴν παλιὰ μου τραγουδῶ,
καὶ τὸ τραγοῦδι ἀπλώνεται κι' ὡς πέρα
σκορπᾷ εἶνα σκοπὸ λυπητερό.

Καῦμοί, ἀγάπες, ὄνειρα καὶ πόθοι,
κι' ὅ,τι στὸ νοῦ μου βρῆκε νὰ στιθεῖ,
κι' ὅ,τι ἡ καρδιά μου ἀπλά, γλυκὰ τὸ ροιῶθει,
κι' ὅ,τι ἡ λαχτάρα πάει γιὰ νὰ τὸ βρεῖ.

Κάποιες μορφές πὸν ἀφήσαν χαραγμένα
τὰ χνάρια τους στὰ σωθηγὰ μου ἐδῶ,
κάποια παλιὰ πολὺ καὶ ξεχασμένα,
κάποια πὸν ἐγὼ δὲν παύω ν' ἀγαπῶ.

Ὅλα. Γυρνῶ τραγουδιστὴς καὶ νύχτα μέρα
στὴ λύρα τὴν παλιὰ τὰ τραγουδῶ,
καὶ τὸ τραγοῦδι ἀπλώνεται κι' ὡς πέρα
σκορπᾷ εἶνα σκοπὸ λυπητερό.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μέρες πὸν πέρασα σκυφτός, ἀπάνου στὰ βιβλία
ζητῶντας τὰ προβλήματα τῆς Φύσης νὰ γνωρίσω,
ἢ βυθισμένος σ' ἐποχὲς παλιές καὶ ξεχασμένες
ἐξεχνούσα μεσ' τὸ σήμερον τὸ βέβαιο νὰ ζήσω.

Μέρες παλιές πὸν πέρασα ζῶντας σὲ ἄλλα πάθη
συγκίνησες πὸν γεύτηκα, δάκρυα ποῦχω χύσει,
χαρὲς πὸν ἐδοκίμασα μὲ σᾶς, μὲ σᾶς βιβλία...
ὦ Σεῖς στὸ Νέο καὶ σ' ἄγνωστο πὸν μ' ἔχει ὀδηγήσει.

Κι' ὅλα ὅσα στερήθηκα γιὰ νὰ σᾶς ἀποκτήσω
δὲν κλαίω τὰ γιατί ἐσεῖς μοῦ δείξατε τὸν δρόμο
ποῦ πάει σ' ὅσα πέρασαν, καὶ σ' ὅσα θὲ νὰ ῥθοῦνε
καὶ μάθατέ μου ποῖο Θεὸ νὰ προσκυνῶ, ποῖο Νόμο.

Κ' οἱ μέρες πὸν θὲ νάρθουνε θὲ νὰ μὲ βροῦνε πάντα
συντροφιασιὰ μαζὶ μὲ σᾶς βιβλία ὡς ὅτιον σβύσω
καὶ μοναχὰ παρακαλῶ, καὶ θάμ' εὐτυχισμένος
σ' εἶνα βιβλίο μὴν ἀυγή, σκυφτός νὰ ξεψυχῶσω.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1924

REGRETS

Οἱ αἴστησες τρελλὰ ὄργουν στὸ σῶμα καὶ ζητᾶνε
τὸ πύρινο τῆς ἡδονῆς γλυκύπικρο κρασί
κι' ὅλα τοῦ χτήνους - ἄνθρωπου τὰ ἐνοσιχτα ξυπνᾶνε
καὶ τὸ μερίδιο ποῦχουνε γυρεύουν στὴ ζωή.

Κι' ὁ νοῦς γοργὰ π' ἀρμενίζε, μὲ τὸ χρυσὸ καρᾶβι
στὰ πέλαγα τῶν ὄνειρων καὶ τῶν ἰδανικῶν
μάζωξε τὰ χρυσόπανα, τὰ ὄνειρά του θάβει
καὶ νὰ δαμάση πολεμᾶ τὴν φόρα τῶν παθῶν.

Τώρα τὰ πάθη νίκησε καὶ ἀρμενίζει ἴσια
στῆς φαντασίας τ' ἀτέρομονα καὶ μαγικὰ νερά,
μὴ ἀθελὰ του νείρεται τ' ἀκόλαστα μεθύσια
καὶ κατὶ μέσα του θρηγεῖ, σπαραχτικά, βουβά...

ΚΑΪΡΟ 1926

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ

ΣΤΟΝ ΤΡΑΝΟ ΜΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟ ΓΙΑΝΝΗ ΨΥΧΑΡΗ

Γειά σου, χαρά, ὄρια χωριατοπούλα,
Μάνας τρανής, δόξας παλιᾶς βλαστάρι,
Μορφιά σὺς ὁμορφιές, σὺς χάρες χάρη,
Γειά σου, χαρά, πανέμορφη παιδούλα.

Κι' ἂν σ' ἔζωνε σκλαβιά δὲν ἦσονν δούλα,
Θαυρεντικά τραγούδια στὸ λυράρη,
Τραγούδια λευτεριάς στὸ παλληκάρι
Ἐφελνες φιλελεύθερη φωνούλα.

Θέριεψες. Καὶ τὰ κακοστρατιμένα
Παιδιά σου μᾶς ἐδέχτηκε, ἕνα-ἕνα,
Ἡ στοργικὴ σου, Μάνα, ἀγκαλιά.

Ἀπὸ τὸ σκολαστικισμό μᾶς ἔχεις βγάλει
Καὶ στὸ στρατὶ μᾶς ὀδηγᾶς καὶ πάλι
Νὰ φτάσουμε τὴ δόξα τὴν παλιά.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΥΛΛΑΣ

ΟΙ ΟΡΓΑΝΩΤΑΙ ΤΟΥ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΣ.

ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

(ΣΥΝΤΟΜΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ)

Τώρα τελευταία πού γίνεται τόσος λόγος γιὰ τὶς ἑορτὲς τῶν Δελφῶν, καὶ γιὰ τὸ θεσπέσιο καὶ ἱλιγγιῶδες τῆς ἐπιτυχίας τῶν θαύμα, λίγες γραμμὲς δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπες ἂν χωράσσονταν καὶ γιὰ τοὺς ὀργανωτάς. Γιὰ τὴν κριτικὴ τῆς παραστάσεως καὶ τῆς ἐν γένει κινήσεως τῶν ἑορτῶν ἔχει βέβαια τὸν λόγον ὁ κριτικὸς συνεργάτης τοῦ θεάτρου, πού θὰ ἐξεστράτευσε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα γιὰ τὴν αἰσθητικὴν αὐτὴν ἀπόλαυσι καὶ πού φιλικῶς θὰ σημείωσε οὐ μὴ καλλιτεχνικὴν ἀνταπόκρισί του, τὶς κρίσεις του γύρω ἀπὸ τὶς γιορτὲς αὐτές, ἔστω καὶ καθυστερημένα.

Ἐγὼ ἐπιχειρῶ μὴ μικρὴ σκιαγραφεῖα τῶν ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝΩΝ. Σήμερον μὲ λίγες γραμμὲς σὰς παρουσιάζω τὴν μεγάλην γυναῖκα τοῦ θεοῦ ποιητοῦ τὴν ΕΥΑ. Γιὰ τὸν ποιητὴ θὰ μιλήσω, ἀργότερα.

Ἡ κ. Εὐα Courtlandt Palmer - Σικελιανοῦ γεννήθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη στὲς 9-1-1874 ἀπὸ ἐξαιρετικὴ Ἀμερικάνικη οἰκογένεια, ἡ ὁποία παρουσίαζε μὴ ἔνωσι ἀπὸ δυὸ διάφορα κράτη: ὁ πατέρας Ὀλλανδός, καὶ ἡ μητέρα Ἴρλανδὴ.

Ὁ πατέρας τῆς ἦταν ἕνας ξεχωριστὸς καὶ πολὺ μορφωμένος ἄνθρωπος. Ἦταν μαθητὴς τοῦ μεγάλου Γάλλου φιλοσόφου Αὐγούστου Κόντ, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν εἶχε δική του θρησκεία, δηλαδὴ θρησκευτικὸ σύστημα (στὴ θεία του μορφῆ). Τὸν ἐνδιέφεραν τὰ κοινωνικὰ πρὸ παντὸς προβλήματα, καὶ γιὰ τὴν λεπτομερῆ των ἐξέτασι, ἴδρυνε διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸν κόσμον, στὴν Ἀμερικὴ «Λέσχη συζητήσεων» στὴν ὁποίαν συνεκεντροῦντο συγγραφεῖς καὶ ἐπιστήμονες ἀνήκοντες εἰς διαμαχομένας μερίδας καὶ συζητοῦσαν γιὰ ὀρισμένα προβλήματα, κοινωνικὰ, θρησκευτικὰ, καλλιτεχνικὰ. Ἦταν τόσο «μερακλῆς» σὺς

συζητήσεις αυτές ώστε, για την πύο πλήρη επιτυχία των, πολλές φορές είχε φέρει μ' έξοδα του ειδικούς από άλλα μέρη, γιά ν' ακούσουν οι διάφοροι πού θά συνεκεντρώοντο τις σκέψεις του, και να ώφεληθοῦν βέβαια απ' αυτές. Μετά την επιτυχία της λέσχης έφυγε για τό Λονδίνο, να ιδρύση και εκεί τέτοιο έντευκτήριο, όπως ίδρυσε κατόπιν και σέ άλλας μεγάλας πόλεις. Έπληρε μαζί του και τη μικρή Εῦα, ή οποία θυμάται καλά την πρώτη συγκέντρωσι πού έγινε πρὸς τιμήν τοῦ πατέρα της και πρὸς σύσκεψιν: Μαζεύτηκαν πολλοί μέσα στοὺς οποίους ήταν και οι ποιηταί Μπράουνιγκ, Wilde κλπ. Θυμάται μάλιστα καλά πὸς ὁ Wilde, ὁ περιφημος αὐτὸς μέγας Ἄγγλος αἰσθητικὸς ἔφερε στήν ἀρχὴν ἀντιρροήσεις στήν ίδρυσι, ἀρχίσας ἔτσι περίπου:

— Δὲ ξέρω ποιά ἀξία ἔχουν ή γνώμες κι ή ιδέες τοῦ κ. Palmer...

Ὁ πατέρας της, ήταν ἕνας ἄνθρωπος, τόσο μορφωμένος και με τέτοια θετικότητα, ὡστε ἐπέβαλλε πάντοτε τις ιδέες του. Ἄν κι' ή ἐποχή ήταν τότε πολὺ κλειστή, ἀκριβὼς και ή Κοινωνία, ὁ κ. Palmer ήταν ἀπόλυτος τοῦ Γκαίτε θαναμαστής, και τριγύριζεν ὁ νοῦς του σὲ προβλήματα της ἐποχῆς του καθόλου κλασσικὰ, τὰ οποῖα εἶχαν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας σαγηνεύσει τὴν μικρὴν Εῦα.

Ἡ Εῦα πὸν τὸν ἀγαποῦσε τόσο, πολὺ γρήγορα τὸν ἔχασε και σὲ πολὺ μικρὴν ἡλικία: ήταν τότε 12 χρονῶν. Πέθανε στὰ 1886.

Ἡ Εῦα Palmer, λοιπόν, σπούδασε παντοῦ: στή Γερμανία, Γαλλία, Ἄγγλία, Ἀμερική. Κατέληξε στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Bryn Mawr ὅπου σπούδασε Φυσική και εἰδικῶς Βιολογία. Ἀπὸ μικρὴ τὴν εἴκνυσαν οι κλασσικοὶ συγγραφεῖς πὸν ἐκτιμοῦνται πολὺ στὰ σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ, κι ή μυθολογία ή ἀρχαία τὴν ἔκαμε ν' ἀγαπήσει πολὺ τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ κόσμο μέσα στὸν ὁποῖον ἄρχισε ἤδη νοερά να ζῆ. Τὸν περισσότερο καιρό, μετὰ της σπουδῆς της, και τὴν ἀποφοίτησι απ' τὸ Πανεπιστήμιο πέρασε στή Γαλλία, Γερμανία και Ἰταλία.

Σ' ἕνα ταξεῖδι της ποῦκαμε εἰς τὸ Παρίσι γνώρισε τὴν Πηνελόπη, ἀδελφὴ τοῦ Σικελιανοῦ. Σ' ἄλλο ταξεῖδι

της ὕστερα ἀπὸ λίγο πὸν ἔκαμε στήν Ἀθήνα γνωρίζει τὸν Ἄγγελο Σικελιανό, και στή Λευκάδα, πὸν πήγε με τὴν ἀδελφὴ τοῦ Σικελιανοῦ, γνωρίζει τοὺς γονεῖς των. Ὁ Σικελιανὸς της ἔκαμεν ἐντύπωσι ἐξαιρετική. Τὴν σκλαβώσαν τὰ μάτια του και τὸ θεσπέσιό του ὕφος, και ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρό, στὰ 1907, στήν πατρίδα της, τὴν Ἀμερική τὸν παντρεύονταν. Γίνηκε ἔτσι πραγματικὴ Ἑλληνίδα ἰκανοποιόντας κι' ἐκπληρώνοντας ἕναν παλιὸ πόθο της.

Ἡ κ. Εῦα Σικελιανοῦ, εἶναι μιὰ απ' τις παγκόσμιες σπουδαῖες γυναῖκες· πρέπει να ὑπερηφανεῖσθε πὸν ἀνήκει στήν Ἑλλάδα.

Τῆς ήταν μεγάλη εὐχαρίστηση και διασκέδασις να διαβάσει μικρὴ τὸν Σαίξπηρ πὸν εἶχε μάθει τότε μόνη της απ' ἔξω, τὸν Μπράουνιγκ, Κίις, Μπάυρον, Σέλλεῦ, κλπ. Οἱ Ἄγγλοι τὴν τραβοῦσαν περισσότερο. Ἐχει γνωρίσει και προσωπικῶς τοὺς περισσότερους ἀπὸ αὐτοὺς, με τὸν Ἰνδὸ δὲ ἀπόστολο τὸν Γκάντι, ἔχει ἀλληλογραφία. Ἐχει βγάλει σ' ἕνα βιβλίο τρεῖς διαλέξεις πὸν ἔκαμε γιά τη λαϊκὴ τέχνη και χειροτεχνία, ὁμιλεῖ δὲ και γράφει τὰ ἑλληνικὰ καλλύτερα ἀπὸ ἑλληνίδα.

Παρακολουθεῖ με μεγάλο ἐνδιαφέρον τὴν Ἑλληνικὴ λογοτεχνία, ποιητὰς και συγγραφεῖς, ὅμως σὲ παράκλησί μου να μοῦ ξεχωρίσει τις προτιμήσεις της, μοῦ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν μπορεῖ να ἀναφέρει τὸν μὲν, γιατί πιθανὸν να μὴν ἔχη τελείως μελετήση τὸν δὲ και να ἀδικήση κάποιον ἀπὸ τοὺς δύο.

Ἡ μητέρα της πέθανε στὰ 1923.

Μὲ τέτοιες ιδέες και τέτοια μόρφωσι και ἰδανικὰ εἶναι ποιησιμένη ή μεγάλη Ἑλληνίδα ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ, πὸν μαζί με τὸν ἄντρα της τὸν ἐξαιρετικὸ Ἕλληνα ποιητὴ ΑΓΓΕΛΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ — ταιριασμένο ζευγάρι με ὑπεράνθρωπες δυνάμεις — ὀργάνωσαν τὸ ΔΕΛΦΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ, σὲ ΘΑΥΜΑ.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

ΣΚΛΑΒΟΙ ΣΤΟ ΜΙΣΟΣ *

ΤΡΙΠΡΑΧΤΟ ΔΡΑΜΑ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Τὴν ἐπαύριο. Ἡ ἴδια σκηνοθεσία. Τὰ λουλούδια κι οἱ πρασινάδες ἔχουν σηκωθεί καὶ στὴ θέσι τοῦ μπουφέ τοποθετήθηκε πάλι ἡ βιβλιοθήκη.

Ὅταν σηκωθεί ἡ αὐλαία ἡ Ἄννα κάθεται στὸ γραφεῖο τῆς δίχως ὁμως νὰ γράφει. Τὸ ἄπλανο μάτι φανερῶνει πὼς ἡ σκέψη τῆς βρῖσκεται μακριά.

ΣΚΗΝΗ 1.

Ἄννα, Νίκος γιὰ μιὰ στιγμή, κατόπιν Ἀργύρης.

ΝΙΚΟΣ. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Εἶνε ἔτοιμα τὰ τιμολόγια ματμαζὲλ Ἄννα;

ANNA. Ὁ κύριος Ἀλέξης δὲν ἦρτε ἀκόμα νὰ ὑπογράψει...

ΝΙΚΟΣ. Ἐρεῖ πὼς εἶνε ἔντεκα περασμένες;

ANNA. Τὶ θές νὰ σοῦ κάνω ἐγώ;

ΝΙΚΟΣ. (Φεύγει ἀνασηκώνοντας τοὺς ὤμους). Κι ἐγὼ σκοτίστηκα! Ἄς κάνει καλὰ ὁ εἰσπράκτορας μὲ τοὺς πελάτες.

ANNA. (Σηκώνεται βλέποντας μετὰ μιὰ στιγμή τὸν Ἀργύρη πὸν μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Κύρ Ἀργύρη δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τί τρέχει σήμερα... Εἶμαι πολὺ ἀνήσυχη...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Ἡμίφωνο). Ἀκόμα δὲ φάνηκε ὁ Ἀλέξης;

ANNA. Οὔτε κείνος, οὔτε ὁ γέρος...

ΑΡΓΥΡΗΣ. Μοῦμ... (Βλέποντας τὴν Ἄννα ἐκφραστικά). Θὰ φανοῦν ὅπου καὶ νᾶνε... δὲ θὰ χαθοῦν...

ANNA. Γιατί μὲ κυττάζεις ἔτσι παράξενα; Τὶ συμβαίνει;

* Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο.

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Ἀφοῦ κοιτάζει ἀπ' ὄλες τὶς μεριές). Ἦρτε ἡ ὥρα νὰ μπαῖ κάθε κατεργάρης στὴ φωλιά του... Θὰ τοὺς δεῖξω κι ἐγὼ πὼς ξεπληρώνεται τόσων χρόνων τσαλαπάτημα...

ANNA. (Πιὸ ἀνήσυχη). Τὶ θὰ ποῦν αὐτὰ κύρ Ἀργύρη; ὁ Πέτρος πὸν βρῖσκεται;

ΑΡΓΥΡΗΣ. Ὅπου καὶ νᾶνε θᾶχεις εἰδήσεις του... Ἐσὺ στὸ μεταξὺ μιλιὰ, ἄσε τὸν ἀδερφό σου νὰ κάνει κείνο πὸν χρειάζεται, καὶ ἔρεῖ πολὺ καλὰ τί τοῦ γίνεται...

ANNA. (Μὲ ταραχή). Τὶ τρέχει; φοβᾶμαι!

ΑΡΓΥΡΗΣ. Μὴ φοβᾶσαι... μὴ φοβᾶσαι τίποτα... Ἐχε λιγάκι ὑπομονή... (Ἀφοῦ δεῖ καὶ πάλι ἀπ' ὄλες τὶς μεριές). Τώρα, ἄκουσε... Ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ μὲ ζητήσῃ κανένας στὸ τηλέφωνο, ἀνείσαι μονάχη ρώτησε πρὶν ποιὸς μὲ θέλει... κι ἂν σοῦ ποῦνε ὁ ἀριθμὸς 5,3,8,6, τρέχα καὶ φώναξέ με... ἂν ὁμως εἶνε ἐδῶ οἱ παραφεντάδες τότες πές του, κἀνατε λάθος στὸν ἀριθμὸ καὶ κλεῖσε...

ANNA. Γιατί σήμερα τέτοια μέτρα; Γιατί δὲ μιλάς ἀπὸ τὸ μέσα τηλέφωνο;

ΑΡΓΥΡΗΣ. Δὲ θέλω ν' ἀκούσῃ τὸ προσωπικὸ κείνα πὸν θὰ πῶ καὶ δὲν ἔχω ὦρα νὰ λείψω γιὰ νὰ μιλήσω ἀπ' ἔξω... (ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνους μπαίνει ὁ Πέτρος. Ὁ Ἀργύρης τὸν βλέπει πρῶτος). Ἄ! νὰ ὁ Πέτρος! καλημέρα παιδί μου! Σᾶς ἀφίνω... ὑποθέτω πὼς θᾶχετε νὰ μιλήσετε... (Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά βιαστικός).

ΣΚΗΝΗ 2.

Πέτρος, Ἄννα, στὸ τέλος ὁ Ἀργύρης.

ANNA. (Τρέχει πρὸς τὸν Πέτρο καὶ τοῦ πιάνει τὰ χέρια). Τὶ γένηκες; ἀνησύχησα πολὺ! ἄργησες τόσο!

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Μ. ὦ ζητησες προστασία, κι ἔπρεπε νὰ γάνω ὅτι μπορούσα.

ANNA. (Τρομαγμένη). Γιατί πέρνεις τόσο σοβαρὸ ὕφος; Τὶ ἔκανες;

ΠΕΤΡΟΣ. Δὲν ἔχεις πιά θέσι ἐδῶ μέσα...

ANNA. (Σὲ στάσι ἀμυντική). Τὶ ἐννοεῖς μ' αὐτό;

ΠΕΤΡΟΣ. Οἱ πόρτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Μελισσίδη εἶνε ὀρθάνοιχτες καὶ γιὰ τοὺς δύο μας...

ANNA. (Με τρεμούλιασμα στη φωνή). "Ωστε έπέτυχες
νά σέ δεχτούν ;

ΠΕΤΡΟΣ. Δέν είμαι έγώ πού έπέτυχα... αὐτοί έπέτυ-
χαν πολὺ περισσότερο... Τὸ κατάλαβαν μονομιᾶς καὶ
δέχτηκαν ὅτι προτάσεις τοὺς ἔκανα... Σὲ λίγο τὸ συμβό-
λαιο θά'νε ἔτοιμο γιὰ τὴν ὑπογραφή... "Εἶσι τουλάχιστον
θὰ βρεθοῦμε σὲ κύκλο ἠθικώτερο ἀπ' αὐτὸν ἔδω...

ANNA. (Με ὑποψία). Πῶς τὸ κατώρθωσες τόσο εὐκόλα ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). "Όταν χθές σοῦ εἶπα ὅτι ὁ γυρι-
σμός μου θὰ εὐεργετοῦσε τὸ ἔργοστάσιο αὐτὸ δέν με
πίστεψες...

ANNA. (Με χαρά). "Ωστε ;... μὰ πῶς ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Κατέχω τὸ μυστικὸ τοῦ Πάτερ-
σον... καὶ μάλιστα πιὸ τελειοποιημένο...

ANNA. Ἀλήθεια Πέτρο ; Ἀλήθεια τὸ λές αὐτό ;...
Μὰ τότες μόλις τοὺς πεῖς δυὸ λέξεις θὰ σιάξουν ὅλα...

ΠΕΤΡΟΣ. Αὐτὸ τὸ δοκίμασα ἀπὸ χθές... Δέν μοῦ
ἔπέγραψαν κἄν νὰ μιλήσω... Ἀπὸ τὴ στιγμή πού με
εἶδαν νὰ γυρίσω μιὰ ἦταν ἡ σκέψη τους... Τὸ πῶς νὰ
με ξεφορτωθοῦν...

ANNA. (Με ἀγωνία). Μὰ δέν ἤξεραν... Δέν ἤξεραν
τίποτα...

ΠΕΤΡΟΣ. Δέν ἦταν ἀνάγκη νὰ ξέρουν γιὰ νὰ προσφέ-
ρουν στοῦ γυιὸ τοῦ Φίλιππα Βάλθη ἓνα καταφύγιο... Ἡ
ἀνώτερη δύναμις θέλησε νὰ ἐπιβάλλει τὴ δικαιοσύνη της
καὶ τοὺς ἐξώθησε νὰ παραδώσουν ἓνα φοβερὸ ὄπλο στὰ
χέρια τοῦ ἐχθροῦ τους... Ἡ ἀνακάλυψίς μου εἶνε τέτοια
πού θὰ τοὺς ἐκμηδενίσει... Ἐμπρός... ἔτοιμάσουν νὰ
φεύγομε...

ANNA. (ἀπειλητική). "Ωστε σκέπτεσαι σοβαρὰ νὰ δου-
λείψεις γιὰ τὴν καταστροφή τοῦ μέρους αὐτοῦ ;

ΠΕΤΡΟΣ. Δέν είμαι ἔγώ τὸ σκουλίκι πού θὰ κατα-
στρέψω... Αὐτὸ βρίσκεται μέσα τους... Σὰν τὸ σάρακα
πού δουλεύει στὴν καρδιά τοῦ πλάτανου...

ANNA. ("Υπόκωφα). Καὶ δέν ἔχεις καμμιά τύψη γι
αὐτὸ πού θές νὰ κάνεις ;

ΠΕΤΡΟΣ. Γιατί μοῦ κάνεις αὐτὲς τίς ἐρωτήσεις ; Μοῦ
ζήτησες νὰ σέ προστατέψω. Ἀπὸ ντροπιασμένη σὲ λίγο
κείνος πού χθές σέ περιφρονοῦσε θὰ σέ δεῖ μ' ἄλλο μάτι...
δὲ βλέπω γιατί θᾶχω τύψεις...

ANNA. (Με πόνο). Πέτρο !

ΠΕΤΡΟΣ. (Σὰν νὰ μονολογεῖ). Βάρος ὅμως ἔχω στὴ
ψυχή. Ν. Ἐδῶ γνώρισα κατὰ πρῶτο τὴ ζωή... Κάθε
λιθαράκι πού μεγάλωνε τίς οἰκοδομὲς ἦταν γιὰ μένα μιὰ
καινούργια χαρά... Αὐτοὺς τοὺς μισοῦσα... κι ὅμως ἡ
μεγαλειτερή μου λαχτᾶρα ἦταν ν' ἀφιερῶσω τὴ ζωή μου
στ' ἄψυχα μηχανήματα...

ANNA. (Ἐχθρικά). Καὶ σὲ κἄτι ἄλλο με ψυχή...
γιατί κάνεις πῶς τὸ ξεχνᾶς ;

ΠΕΤΡΟΣ. Δέν πρέπει νὰ μιᾶ κανένas γιὰ στυμένα
ὄνειρα ὅταν θέλει νὰ ζήσει μέσα στὴν πραγματικότητα...

ANNA. (Με ἀπότομο ξέσπασμα). Ἐγωῖστή ! Ξεχνᾶς
πῶς κι ἐγὼ πρέπει νὰ ζήσω με τὴν πραγματικότητα...
(Δαγκάνει τὸ μαντιλάκι της).

ΠΕΤΡΟΣ. (Με συγκρατημένη συγκίνηση). Κεῖνο πού
σήμερα εἶνε ἡ κορωνίδα τῶν πόθων σου, ὁ γάμος σου με
τὸν Ἀλέξη, θά'νε ἡ μεγαλειτερή σου σκληριά... Μὴν ἀ-
νησυχεῖς... Θὰ τὸ ἐπιτύχεις... Γιατί αὐτὸς θὰ πέσει κι
ἐπὶ σὲ λίγο θά'σαι πλοῖσια... Θὰ σὲ παρακαλέσει ὅσο δὲ
φαντάζεσαι... "Όταν ὅμως περάσουν μερικά χρόνια, ἂν
ἔξω ἀπ' τὴ γυναῖκα βροῖσκειται μέσα σου κἄτι πιὸ ἄλλο...
θὰ ἀντιληφθεῖς πῶς ἡ σημερινή σου λαχτᾶρα στοῦ νὰ ζή-
σεις ἔμεινε λαχτᾶρα ἀνεκπλήρωτη κι ὅτι ἀφιέρωσες τὴ
ζωή σου σ' ἓνα ψυχρὸ ὑπολογιστή... Πήγαινε νὰ ἔτοι-
μαστεῖς... ἡ ὥρα περνᾶ... (Στὸ μεταξὺ χτυπᾷ τὸ τηλέ-
φωνο, δέν δίνουν ὅμως προσοχή).

ANNA. (Πλησιάζοντάς τον με ὀργή). Αὐτὸ πού ἔβαλες
στοῦ νοῦ σου εἶνε ἀδύνατο... Μονάχα τὸ πτώμα μου θὰ
πάρουν ἀπὸ δῶ μέσα... Φεύγα ! φεύγα μονάχος ! Ἀφοῦ
θές νὰ καταστρέψεις τὸν ἄνθρωπο πού ἀγαπᾷ... Κι ὅμως
πίστευω πῶς εἶσαι σὲ θέσι νὰ καταλάβεις τί θὰ πεῖ
ἀγάπη...

ΠΕΤΡΟΣ. (Πικρά). Ἴσως πιότερο ἀπὸ σένα !

ANNA. Τότες πῶς θές νὰ προσφέρω στοῦ βωμοῦ της γιὰ
προῖκα μου τὴν καταστροφή ;

ΠΕΤΡΟΣ. Πιὸ πάνω ἀπ' τίς συμπάθειες καὶ τίς ἀδυνα-
μίες μας κρέμεται μιὰ ζυγαριά... ἡ ζυγαριά τῆς δικαιο-
σύνης...

ANNA. (Παρακλητικά). Πέτρο αὐτὸ πού θές νὰ κά-
νεις εἶνε σκληρό...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Ξετίναξε από πάνω σου την αισθηματολογία και θά δείς πώς ένα μονάχα ζητώ... να σ' ξεψύσω σ' ένα κόσμο ήθικώτερο... (Τὸ τηλέφωνο εξακολουθεῖ νὰ χτυπᾷ).

ANNA. (Με δύναμι). Πέτρο με κάνεις νὰ σὲ μισῶ! Τὴν ὥρα πού μπορεῖς νὰ μοῦ ἀνοίξεις διάπλατες τὶς πόρτες, τῆς ζωῆς, στέκεσαι μπρός μου με τὸ στυλέτο στὸ χέρι...

ΠΕΤΡΟΣ. Οἱ πόρτες αὐτὲς εἶνε πόρτες τῆς ἀνανδρίας...

ANNA. (Αγριεμμένη). Ἀγαπῶ! καταλαβαίνεις τί θὰ πεῖ αὐτό;

ΠΕΤΡΟΣ. Τότες πρέπει νάχεις καὶ τὴ δύναμι νὰ μισεῖς σὰν πού μισοῦν αὐτοί... (Με κατὰπτωσι πέφτοτας σὴν πολυθρόνα, ἐνῶ τὸ τηλέφωνο εξακολουθεῖ νὰ χτυπᾷ). Πόσο καλλίτερο θάταν νὰ μὴ ξεσκίζουμε τὶς καρδιές μας μιὰ τέτοια ὥρα! (σωπαίνον νὰ σιωπήσῃ). Μίλησε στὸ τηλέφωνο... Αὐτὸς πού χτυπᾷ δὲν ἐννοεῖ νὰ σωπάσει... (Μένει με τὸ κεφάλι σκυφτὸ ἀνάμεσα στὰ χέρια).

ANNA. (Πιάνει τὸ κέρας). Ἐμπρός... μάλιστα... με συγχωρεῖτε... ἤμουν ἀπασχολημένη... Πῶς εἶπατε;... ἀριθμός;... 5,3,8,6... (Ὁ Πέτρος μόλις ἀκούσει τὸν ἀριθμὸ σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ προσέχει). Πῶς εἶπατε;... νὰ τηλεφωνήσῃ ἀμέσως στὴ διεύθυνσι;... Πολὺ καλά... θὰ τὸν εἰδοποιήσω... ναί... ναί... ὅτι τὸν ζητᾷ ὁ διευθυντής... τὸν θυμᾶμαι... 5,3,8,6. (Αποθέτει τὸ κέρας καὶ κάνει νὰ φύγει. Ὁ Πέτρος με ἔκφρασι ἀπορίας σηκώνεται).

ΠΕΤΡΟΣ. Γιὰ στάσου μιὰ στιγμή... Ποιὸν ζητοῦν στὸ τηλέφωνο;

ANNA. Τὸν Ἀργύρη...

ΠΕΤΡΟΣ. Περίεργο αὐτό! (Βγάζει τὸ σημειωματάριό του καὶ βλέπει). 5,3,8,6... Τὴ σχέση μπορεῖ νάχει ὁ Ἀργύρης με τὸ ἐργοστάσιο τοῦ Μελισσίδη;

ANNA. (Με κατὰπληξι). Με τὸ ἐργοστάσιο τοῦ Μελισσίδη; Τώρα καταλαβαίνω... τὰ λόγια του πρὶν ἔρτες! (Πικρά). Ὡστε μονάχα ἀπ' τὴν ἀδερφή σου κρατοῦσες μυστικὰ τὰ σχέδια σου...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με ἀπορία). Περίεργο! πολὺ περίεργο αὐτό! Ἐγὼ δὲν τοῦπα λέξι!

ANNA. Κι ὅμως καθὼς μοῦ μίλησε εἶνε φανερὸ πῶς

τὰ γνώριζε... (Σὰν νὰ τῆς μπαίνει μιὰ ὑποψία). Ἐκτός... ἂν... μὰ αὐτὸ εἶνε ἀπίστευτο.

ΠΕΤΡΟΣ. Τί πράμμα; ἐξηγήσου!

ANNA. (Με σύγχυσι). Ὁχι... θάταν μεγάλη ἀτιμία στὴν ἡλικία του...

ΠΕΤΡΟΣ. (Πλησιάζοντάς την... με ὑποψία). Ὡστε... ὑποπτεύεσαι πῶς ὁ Ἀργύρης...

ANNA. Δὲν μπορῶ νὰ δώσω καμμιά ἐξήγησι... Πάει νὰ μοῦ φύγει τὸ μυαλό...

ΠΕΤΡΟΣ. Γιὰ στάσου... Σοῦ πέρασε καμμιά ἄλλη φορὰ ἡ ἰδέα πῶς μπορεῖ νάχετε κατασκοποῦς ἐδῶ μέσα;

ANNA. (Με προσπάθεια νὰ συγκεντρώσῃ τὴ σκέψη). Ἀρκετὲς φορὲς συνέβηκαν πράγματα παράξενα...

ΠΕΤΡΟΣ. Θυμᾶσαι κανένα γεγονός συγκεκριμμένο;

ANNA. Βέβαια... Τὸ σπουδαιότερο ἦταν πού μαθεύτηκε ἡ μέθοδος τοῦ πατέρα ἀπ' τὸ Μελισσίδη... Καὶ οἱ δυὸ χάλασαν τότες τὸν κόσμο γιὰ νὰ ἀνακαλύψουν ποιὸς πρόδωσε τὸ μυστικόν...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με ποῖδ πολὺ ἐνδιαφέρον). Ἄλλο τίποτα;

ANNA. (Μετὰ σκέψη). Μό... νά... ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες ἀκόμα μᾶς γένηκε μεγάλη ζημιὰ ἀπὸ ἓνα ἄλλο μυστικὸ τοῦ γραφείου πού μαθεύτηκε...

ΠΕΤΡΟΣ. Πῶς αὐτό;

ANNA. Θέλαμε νὰ κλείσουμε μιὰ μεγάλη παραγγελία με τὴ Ρωσία, κέντρο ἀγορᾶς πού κανένας δὲν μποροῦσε νὰ φανταστῇ... Ἡ δουλιὰ ἦταν σχεδὸν τελειωμένη! Τὸ ἐργοστάσιο δούλευε μέρα καὶ νύχτα γι αὐτήν... Ξαφνικὰ ναυάγησε ἀπ' τὸ συναγωνισμό...

ΠΕΤΡΟΣ. Μήπως ξέρετε ποιὸς τὴν ἐπέλεσε;

ANNA. Φυσικά... τὸ ἐργοστάσιο Μελισσίδη... Μά... γιὰ στάσου... Ἦταν καὶ κάτι ἀκόμα... πού τώρα μοῦ κάνει ἐντύπωσι...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με πυρετό). Τί πράμμα; λέγε...

ANNA. Τὸ φάκελλο με τὴν ἀλληλογραφία καὶ τὰ τηλεγραφήματα τῆς δουλιᾶς αὐτῆς μοῦ τὸν εἶχαν ἐμπιστευθεῖ... τὸν εἶχα κρυμμένο ἐδῶ... Κι ἔξαφνα χάθηκε... Ἄ! Θεέ μου! αὐτὸς εἶνε! ὁ Ἀργύρης! Τὸν εἶδα νὰ τὸν ξαναβάξῃ στὴ θέσι του μετὰ μιὰ μέρα, νομίζοντας πῶς εἶνε μονάχος. Ἦθελε μοῦ εἶπε νὰ μελετήσῃ ἂν ἡ δουλιὰ

αὐτὴ ἦταν σοβαρή... καὶ μάλιστα μὲ παρακάλεσε νὰ μὴν πῶ τοῦ Ἀλέξη πὼς τὴν γνωρίζει...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σὰν νὰ μονολογεῖ). Ὅστε ὁ Μελισσίδης ἔχει κατὰσκοπο τὸν Ἀργύρη στὸ ἐργοστάσιο τοῦ Τάμπρα...

ANNA. (Μὲ ταραχή). Αὐτὸ εἶνε βέβαια... Βλέπεις ποιοὶ εἶνε αὐτοὶ πὸν νόμισες γιὰ πιὸ ἠθικούς! (Κεῖνη τὴ στιγμή προβάλλει τὸ κεφάλι ὁ Ἀργύρης ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Ἐσύ! ἔσύ κὺρ Ἀργύρη νὰ κάνεις ἕνα τέτοιο πράμμα!

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Μπαίνοντας). Τί εἶνε τί σοῦ ἔκανα;

ΠΕΤΡΟΣ. (Παγερά). Σὲ ζητοῦν νὰ τηλεφωνήσεις στὸν ἀριθμὸ 5,3,8,6, στὴ διεύθυνσι τοῦ Μελισσίδη... Θέλουν νὰ μάθουν ἂν ὑπάρχει ἐδῶ καμμιά καινούργια δουλιὰ γιὰ κλέψιμο...

ΑΡΓΥΡΗΣ. Ἐσένα τί σ' ἐνδιαφέρουν αὐτὰ; Τώρα θάσαι πολὺ καλὰ ἐκεῖ κάτω. Ἐγὼ μάλιστα καὶ πρὶν πὸν μίλησα τῆς Ἄννας γιὰ τὸ τηλέφωνο εἶνε γιὰτὶ δὲ θέλω πιά νὰ κρυφτῶ ἀπὸ σὰς... Ἐχομε τὰ ἴδια συμφέροντα...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀρπάζοντας τὸ χέρι του μὲ θυμὸ). Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲ θὰ μοῦ γλυτώσεις... Ἐμπρὸς λέγε... Ἀπὸ τὰ λόγια σου ἐξαορτῶνται πολλὰ...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Τραβώντας τὸ χέρι μὲ τρόμο, χαμηλόφωνα). Δὲ βλέπω τί ἔχεις νὰ κερδίσεις ἐσύ ἀπ' αὐτὰ...

ΠΕΤΡΟΣ. Λιγώτερα ἀπ' ὅσα κέρδισες μὲ τὴν πούλησι τῆς δουλιᾶς τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ μυστικοῦ τοῦ πατέρου μου...

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Ἠμίφωνα). Πιὸ σιγὰ μὴ φωνάζεις ἔτσι! ἔλα μέσα... Θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅλα... μονάχα... (βάζοντας τὸ δάκτυλο στὸ στόμα...) νὰ μ' ἀκούσεις δίχως νεύρα... ἔλα... (φεύγει πρῶτος).

ΠΕΤΡΟΣ. (Τὸν ἀκολουθεῖ. Ὅταν φθάσει στὴν πόρτα στέκει μιά στιγμή). Ἄννα... θὰ ξαναγυρῶ σὲ λίγο...

ANNA. (Ἐνῶ ὁ Πέτρος φεύγει). Λυπήσου με... (ὅταν μείνει μονάχη πηγαίνει καὶ βλέπει ἀπὸ τὴν βεράντα, κάνει μιά χειρονομία σὰν νὰ ἀπορεῖ, καὶ μὲ βῆμα πὸν κλονίζεται γυρίζει καὶ κάθεται στὴ θέσι της...)

ΣΚΗΝΗ 3.

Ἄννα, Εἰρήνη.

ΕΙΡΗΝΗ. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου. Τὸ ὄλο

τῆς δείχνει νευρική ταραχή). Ὁ πατέρας, ὁ θεῖος Ἀλέξης κανέναν ἀκόμα δὲν εἶνε ἐδῶ;

ANNA. Κανέναν ἀκόμα, Εἰρήνη.

ΕΙΡΗΝΗ. (Νευρικά). Κοντεῖνε μεσημέρι! (Κάνει μιά βόλτα, πηγαίνει στὸ μεγάλο γραφεῖο, ἀνακατεύει διὰ τρία χαρτιά, τ' ἀφίνει, ὕστερα μὲ δισταγμὸ βλέποντας ἄλλου). Ὁ ἀδελφός σου ὁ Πέτρος ἔχεις ἰδέα πὸν βρῖσκεται;

ANNA. Ἦταν ἐδῶ πρὶν ἔλθεις... θὰ ξαναγυρῶσει...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ταραχή). Ἦταν ἐδῶ; Εἶσαι βέβαια πὼς ἦλθε ἐδῶ... στὸ γραφεῖο αὐτὸ σήμερα;

ANNA. (Τρομαγμένη). Γιατὶ σοῦ φαίνεται παράξενο;

Μήπως ξέρεις καὶ σύ;

ΕΙΡΗΝΗ. Νὰ ξέρω τί; Λέγε... τί ἐννοεῖς;

ANNA. (Μὲ δυσκολία). Μά... τίποτε Ρένα... Γιατὶ εἶσαι ταραγμένη;

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἀπότομα). Θέλω νὰ ἀπαντήσεις μὲ εὐλικρίνεια σὲ μιά μου ἐρώτησι...

ANNA. (Πιζρά). Ἔτσι πὸν μοῦ μιλᾷς δείχνεις πὼς ἀμφισβάζεις γιὰ μένα.

ΕΙΡΗΝΗ. Πές μου... γνωρίζεις ὅτι ὁ πατέρας μου εἶχε ὑποχρεώσεις σὲ σὰς μετὰ τὸ θάνατο τοῦ δικοῦ σου;

ANNA. (Μὲ ξετίναγμα). Μά!...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἐπιτακτικά). Λέγε λοιπόν!

ANNA. (Μὲ στεναχώρια). Δηλαδή!... τὸ ἔμαθα κατὰ τύχην... μὰ ἐσύ πὼς ξέρεις...

ΕΙΡΗΝΗ. (Βλέποντὰς τὴν κατὰματα). Εἶνε καιρὸς πὸν τὸ ἔμαθες;

ANNA. (Μὲ στεναχώρια). Λίγες μέρες μετὰ τὸ φευγὸ τοῦ Πέτρου...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ σαρκασμὸ). Ἄ! ὥστε ἐπὶ χρόνια γνωρίζεις καὶ σὴν ἀνέρες δουλεύοντας! Γιὰ νὰ παίξεις πρόσωπο ἠρωίδας καὶ νὰ σταθεῖς πιὸ ψηλὰ ἀπὸ μένα!

ANNA. (Κάνοντας ἕνα βῆμα πρὸς τὸ μέρος της). Ρένα!

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ὀργή). Μὰ μίλα λοιπόν! Πές μου γιὰτὶ δὲν σήκωσες ποτὲ σου κεφάλι; νὰ ἀπαιτήσεις τὸ δίκιο σου;

ANNA. Δὲν ξεχώρισα ποτὲ τὰ συμφέροντα σὰς ἀπ' τὰ δικά μου... (Μὲ δυσκολία). Νόμιζα πὼς εἶμαι κι ἐγὼ ἕνα μέλος ἀπ' τὴν οἰκογένεια σὰς...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ὀργή). Ψέμματα! Ἦθελες νάχεις τὴν ἱκανοποίησι νὰ βλέπεις κι ἐμένα μικρὴ... τιποτένια!...

ν^ο ἀπολαβαίνω τὴ ζωὴ μὲ ξένα χρήματα ἐνῶ ἐσὺ δούλευες!
ANNA. (Μὲ πόνο). Ρένα τὶ λές!

EIPHHH. Δὲν εἶχες αὐτὸ τὸ δικαίωμα... (Τῆς ἀρπάζει τὸ χέρι). Δὲν εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ μὲ ταπεινώσεις πρὶν ἔρτεις καὶ μοῦ πεῖς τὴν ἀλήθεια... Αὐτὸ ποῦ ἔκανες ἦταν πολὺ ταπεινό...

ANNA. (Ψυχρά). Εἰρήνη παραλογεῖς...

EIPHHH. (Μὲ κατάπτωσι). Σὲ προσέβαλα; Δὲν θυμᾶμαι τί σοῦ εἶπα Ἄννα... (πιάνοντας τὸ κεφάλι της). Ἐδῶ μέσα στριφογυρίζουν ἰδέες πρόστυχες... χωμωδίες... (πέφτοντας στὴ πολυθρόνα). Βλέπω... Βλέπω περισσότερα ἀπ' ὅλους ἐσᾶς... (Μὲ δύναμι). Ἄννα;... γιατί μὲ βλεπεις ἔτσι;... ὄχι!... δὲν εἶμαι τρελλή... τὸ μυαλό μου εἶνε ξεκάθαρο... (μὲ μάτι προσηλωμένο σὲ ὀρισμένο σημεῖο δείχνει πὼς κάποια ἔμμομη ἰδέα τὴν κατέχει).

ANNA. (Τῆ πλησιάζει. Ταπεινά). Ρένα νάξερεις πόσο σᾶς εἶμαι ἀφοσιωμένη! Ἡ εὐτυχία σας εἶνε γιὰ μένα τὸ μόνο ποῦ μετροῦ...

EIPHHH. (Σηκώνεται ἀπότομα). Ἄφησε με! αὐτὸ ποῦ μοῦ λές τὸ βλέπω! μὴ μοῦ λές τίποτα! ἡ τρυφερὴ ὥρα τῆς ἀγάπης δὲ σήμανε ἀκόμα! (Νευρικά). Μὰ ποῦ εἶνε ἐπὶ τέλους ὁ πατέρας; Τὶ γένηκαν;

ANNA. (Ταπεινά). Ἴσως δοκιμάζουν κάτι καινούργια μηχανήματα ποῦ σκόπευαν νὰ βάλουν σ' ἐνέργεια...

EIPHHH. Τὶ λόγος! (Κάνει μιὰ βόλτα καὶ πάει στὴ βεράντα. Μιλᾷ μὲ κάποιον ἔξω). Βασίλη! Βασίλη! ἔλα πάνω μιὰ στιγμὴ! (Στρέφει καὶ βλέπει τὴν Ἄννα. Κατόπιν μιλᾷ πάλι ἀπ' τὴ βεράντα). Ὅχι, ὄχι... ἔλα καλλίτερα ἀπ' τὴν ἄλλη σκάλα... στὸ σπῆτι... (Φεύγοντας ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου). Εἰδοποίησέ με μόλις ἔλθει ὁ πατέρας, πρέπει νὰ τοῦ μιλήσω...

ΣΚΗΝΗ 4.

Ἄννα, Νίκος γιὰ μιὰ στιγμὴ, Ἀλέξης, Τάμπρας.

NIKOS. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). Κυρία Ἄννα, ὁ παραφέντης μὲ τὸν ἀδευφό του εἶνε κάτω... Πές τους νὰ ὑπογράψουν μονομιᾶς, ἀκούς;

ANNA. Οὐφ! ἄφησέ με καὶ σύ! (Ὁ Νίκος φεύγει ἀνασηκώνοντας τοὺς ὤμους, ἐνῶ ἡ Ἄννα κάθεται στὴ μη-

χανὴ καὶ γράφει μὲ νευρικότητα. Μπαίνουν ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα ὁ Τάμπρας καὶ ὁ Ἀλέξης. Κούρασις καὶ ἀγωνία εἶνε ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπά τους).

ANNA. (Σηκώνεται καὶ δείχνει στὸν Ἀλέξη τὰ χαρτιά ποῦ εἶνε πάνω στὸ γραφεῖο): Ὑπογράψτε σᾶς παρακαλῶ ἀμέσως. (Ὁ Ἀλέξης κάθεται στὸ γραφεῖο καὶ ὑπογράφει βιαστικά).

TAMPRAS. (Στὴν Ἄννα ἀπότομα). Ποῦ εἶνε ὁ ἀδευφόσ σου;

ANNA. Πρὶν λίγη ὥρα ἦταν ἐδῶ...

TAMPRAS. Αὐτὸ τὸ ξέρω... Τώρα ποῦ βρίσκεται;

ANNA. (Μὲ κάποια στεναχώρια). Νομίζω πὼς συνομιλεῖ στὸ ἄλλο δωμάτιο μὲ τὸν Ἀργύρη...

TAMPRAS. (Πλησιάζοντας τὴν μὲ ἕφος ἠπιώτερο). Ἐσένα τί σοῦ εἶπε;

ALIEHS. (Σηκώνοντας τὸ κεφάλι). Σταμάτη...

TAMPRAS. (Νευρικά). Ἐσὺ τέλειωνε τὴ δουλιὰ σου... ὑπόγραφε γρήγορα... (Στὴν Ἄννα). Σοῦ εἶπε ὅτι βρῆκε θέσι;

ANNA. (Μὲ ὀργή). Κύριε Τάμπρα, πρέπει νὰ κάνετε ὅτι μπορεῖτε γιὰ νὰ τὸν κρατήσετε...

TAMPRAS. Ἄ! ἄ! ὥστε ξέρεις!... σοῦ εἶπε;... Παιδί μου... ποτέ μου δὲν εἶχα ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἀφοσίωσί σου...

ANNA. Κύριε Τάμπρα εἶμαι πρόθυμη νὰ δώσω καὶ τὴ ζωὴ μου (ρίχοντας μιὰ ματιὰ στὸν Ἀλέξη) νὰ θυσιάσω γιὰ σᾶς...

TAMPRAS. (Τὴν πλησιάζει καὶ χαϊδεύει τὰ μαλλιά της). Γι αὐτὸ κι ἐγὼ δὲ σὲ ξεχώρισα ποτέ ἀπ' τὴν οικογένειά μας... Τ' ἀκούς Ἀλέξη; σοῦ τὸ λέω τώρα καὶ σένα ποῦ ἔτυχε ἡ περίστασις... Τὴν Ἄννα τὴ θεωρῶ σὰν πραγματικὸ συγγενὴ μου...

ANNA. (Μὲ μεγάλη συγκίνηση). Σᾶς εὐχαριστῶ κ. Τάμπρα...

ALIEHS. (Σηκώνεται καὶ δίνει τὰ τιμολόγια ποῦ ὑπόγραψε στὴν Ἄννα). Δῶσε τα σὲ παρακαλῶ μέσα... (Ἡ Ἄννα τὰ πέρνει καὶ ἐτοιμάζεται νὰ φύγει).

TAMPRAS. (Τὴν σταματᾷ). Πάσκισε νὰ τὸν κρατήσεις... δὲν πρέπει νὰ φύγει πρὶν τοῦ μιλήσω κι ἐγὼ κι ἐσὺ κι ὅλοι μας!... ὥσπου νὰ τὸν κάνουμε ν' ἀλλάξει γνώμη...

ANNA. Ἔσεῖς πρὸ πάντων κ. Τάμπρα, καὶ ὁ κ. Ἀλέξης. Πρέπει νὰ κάνετε ὅτι μορεῖτε. (Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά):

ΣΚΗΝΗ 5.

Τάμπρας, Ἀλέξης.

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Σκνθρωπός). Ἄν. δὲ σπεύσουμε θὰ χάσομε τὴν παρτίδα γιὰ πάντα.

ΑΛΕΞΗΣ. (Σκνθρωπός). Δὲν ἔχω καμμιά ἐλπίδα. Ἄφου κατέληξαν σὲ συμφωνία καὶ μάλιστα μὲ τέτοιους ὅρους!

ΤΑΜΠΡΑΣ. Δὲ δίνω μεγάλη βási στὰ λόγια τοῦ ἀνθρώπου μας... Ἐπρεπε νάχομε στοῦ Μελισσίδη κάποιον πὺ νᾶνε περισσότερο ἔμπιστος στὰ μυστικά τοῦ γραφείου του... Ἐξ ἄλλου τὸ εὐτύχημα εἶνε πὺς ἀκόμα δὲν ὑπόγραψε...

ΑΛΕΞΗΣ. (Σκνθρωπά). Ἄφου ἔδωσε λόγο, θὰ ὑπογράψει μὺς πάνε στὸ συμβολαιογραφεῖο... Αὐτὸς λαβαίνει μέτρα καλλίτερα ἀπ' τοῦ πατέρα του... Τὸ παράξενο εἶνε πὺς δέχτηκε μονομιᾶς ὁ Μελισσίδης δίχως νὰ ζητάξει...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ὀργή). Ἄπὸ πὺς ἐγὼ μυρίστηκα κατὶ ἄμα τὸν εἶδα μὲ τὸ Θερινό... Αὐτὸς μᾶς τὴν σκάρωσε πάλι... Ἄ δὲ μοῦ σκότιζαν τὸ μυαλό οἱ ἔρωτές σου μὲ τὴν ἀδερφή του δὲ θὰ τὴν πάθαινα... Θὰ συνομιλοῦσα μαζί του καὶ μονομιᾶς πὺ θὰ μοῦ ἔλεγε πὺς δούλεψε στοῦ Πάτερσον θὰ τοῦ ἔδινα θάρρος νὰ ξανοιγτεῖ καὶ δὲ θὰ κινδυνεύαμε νὰ χάσομε μέσα ἀπ' τὰ χέρια μας μιὰ λοταρία...

ΑΛΕΞΗΣ. (Πηγαυοερχόμενος). Λοταρία ἀλήθεια! Τὶ βλάκας πὺ στάθηκα! Ἐχω τὸ μυαλό μου γιὰ ὄπλο μοῦ εἶπε, κὶ ἐγὼ τὸν ἄφησα νὰ φύγει δίχως...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Χτυπώντας τὸ μπιστοῦνι νευρικά. Ἀντιδρώντας). Ἄ! ὄχι πρέπει νὰ κάνομε τὸ πᾶν! καὶ ἀμέσως μάλιστα...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κατάπιωσι). Ποιὸ θᾶνε τὸ ἀποτέλεσμα; Ἐδωσε τὸ λόγο του... καὶ ξέρεις τὶ στραβόξυλο εἶνε!

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Ἀποφασιστικά). Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε... (Μετὰ μικρὴ σκέψη). Δὲν πᾶς μέσα δῆθεν κατὰ σύμπτωσι... γιὰ δουλιὰ τοῦ γραφείου...

ΑΛΕΞΗΣ. Νὰ κάνω τί;

ΤΑΜΠΡΑΣ. Νὰ πασκίσεις νὰ πιάσεις κουβέντα μαζί

του... Τὸ ἀγέρωχό σου ὕφος νὰ τὸ ἀφίσεις κατὰ μέρος... Τέλος... πέσε... γίνε σκουπίδι... τρίψε τὴ μύτη σου... αὐτὰ δὲν ἐνδιαφέρουν... κράτα καὶ τὴν Ἄννα... κὶ ὅταν τὸν δεῖς πὺ μαλακωμένο... φέρτονε ἔδῶ μέσα...

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ δυσφορία). Πὺς νὰ πάω τώρα νὰ τοῦ μιλήσω ὕστερα ἀπὸ τὰ ψεσινά;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Χτυπώντας μὲ ὀργή τὸ μπιστοῦνι του). Δὲν εἶνε ὦρα γιὰ ἐνδοιασμούς! Πήγαινε καὶ κάνε ὅτι σοῦ λέω... θὰ περιμένω...

ΑΛΕΞΗΣ. Ἄς τὸ δοκιμάσομε κὶ αὐτὸ ἀφου ἐπιμένεις! (Φεύγει ἀπ' τὴν πόρτα δεξιά).

(Ὁ Τάμπρας διαν μείνει μόνος δείχνει πὺ κουρασμένος. Σέρνει περισσότερο τὸ πόδι καὶ πηγαίνει καὶ κάθεται στὴν πολυθρόνα. Μὲ τὸ κεφάλι σκυφτὸ βυθίζεται σὲ σκέψεις).

ΣΚΗΝΗ 6.

Τάμπρας, Εἰρήνη.

ΕΙΡΗΝΗ. (Μπαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάθους). Πατέρα γιὰτὶ μ' ἀποφεύγεις ἀπὸ τὸ πρῶτ;

ΤΑΜΠΡΑΣ. Ἡ ὦρα δὲν εἶνε κατάλληλη γιὰ τίς ἐξηγήσεις πὺ θέλεις... τὴ στιγμή αὐτὴ μοῦ χρειάζεται τὸ μυαλό μου ἐλεύθερο...

ΕΙΡΗΝΗ. (Νευρικά). Τὸ δικό μου ὅμως εἶνε πολὺ σκοτισμένο... Πρέπει νὰ μοῦ πεις γιὰτὶ αὐτοὶ οἱ ἔξευτελισμοί; γιὰτὶ νὰ πέσομε τόσο χαμηλά;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό). Λόγια ἀνόητα! αἰσθηματολογίες τῶν ρωμαντικῶν κοριτσιῶν...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἐπόκωφα). Εἶνε χρόνια πὺ πέθανε τὸ ρωμαντικὸ κορίτσι... Ἄλλες πολὺ μικρότερες ἀπὸ μένα εἶνε μητέρες...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Τὶ φταίω ἐγὼ ἂν δὲ θέλησες νὰ παντρευτεῖς; ΕΙΡΗΝΗ. Πατέρα μὴν παίξεις! Πὺς μου γιὰτὶ γίνηκαν ὅλα αὐτὰ; Γιὰτὶ νὰ μὴν σεβασθοῦμε τίς ὑποχρεώσεις μας; Γιὰτὶ νὰ δώσομε στὸν Πέτρο καὶ στὴν Ἄννα τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς περιφρονοῦν;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Σηκώνεται μὲ προσπάθεια). Σοῦ ξαναλέγω πὺς μιᾶς ἀνόητα... Ὑποχρεώσεις, περιφρόνησι... πέσιμο χαμηλά... ὅλα αὐτὰ εἶνε σχετικὰ μὲ τὴν περιοπὴ

τοῦ καθενός... Σὲ μᾶς δὲν στέκουν... Κλίνουν τὸ κεφάλι μπροστὰ στὴν καπνοδόχο ποῦ δουλεύει... (Κάνει δυὸ βήματα πρὸς τὴ βεράντα δείχνοντας τὴ καπνοδόχο). Γιὰ κῦττα πόσο περήφανη εἶνε! Ὁ καπνὸς ποῦ ξεχύνει φεύγει ψηλά... πολὺ πιὸ ψηλά ἀπὸ τὶς μικροπρολήψεις αὐτῆς ποῦ γεμίζουν τὸ στόμα σου... ὑποχρεώσεις, δικαιώματα, αὐτοσεβασμός.

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ἔξαψι). Οὔτε μοῦ τὴν δίδαξε κανένας, οὔτε πουθενά ὡς τώρα διάβασα τέτοιου εἴδους ἠθική...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Εἶνε γραμμένη μὲ τόσα δὰ γράμματα σ' ἓνα βιβλίο ποῦ δὲν τίλησες ποτὲ νὰ διαβάσεις γιατί ξεχάσες τὴ σπουδαιότερή σου ιδιότητα... ὅτι εἶσαι ἡ κόρη μου... ἡ κόρη τοῦ ἐργοστασιαρχῆ...

ΕΙΡΗΝΗ. Ὡστε ἂν δὲν ἦταν ἡ καπνοδόχος αὐτὴ στὸ μέσο, δὲν θὰ ξελεφταμε τόσο; θάμαστε περισσότερο ἀνθρώποι;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Πλησιάζοντας τὴν). Εἶδες ποτὲ τὸ γέρο πατέρα σου ν' ἀφοσιωθεί σὲ τίποτε ἄλλο; Λένε πὼς ἡ ζωὴ ἔχει πολλὰς ἀπολαύσεις ποῦ τὴν μορφαίνουν... Θὰ μπορούσα κι ἐγὼ νὰ ζητήσω στὰ θέληγτρα τῆς λίγο ξεκούρασμα... Κι ὅμως δὲν πέρασε αἰγὴ νὰ μὲ βρεῖ στὸ κρεβάτι... Δὲν ξόδεψα μιὰ ὥρα σκέψης σὲ κάτι ποῦ δὲν ἀφοροῦσε τὸ ἐργοστάσιο... Ὅσες φορὲς ἀγρύπνησα ἡ ἀφορμὴ ἦταν αὐτό... Καὶ τὶς ὥρες τοῦ ὕπνου ἀκόμα τὰ ὄνειρα ποῦ μὲ τυραννοῦν εἶνε σχετικά... Ἐξῆσα μαζί του σὰν ποῦ ζοῦν οἱ ἄλλοι μὲ τὶς ἐρωμένες, μὲ τὰ πάθη, μὲ τὶς ἀδυναμίες τους... Καμμιά ἄλλη εὐτυχία... καμμιά ἄλλη χαρά... Πὼς ἤθελες νάχω προλήψεις γιὰ δῆθεν ὑποχρεώσεις ποῦ θὰ σταματοῦσαν τὴν κίνησί του; Μιὰ μόνο υποχρέωσι ἔχω ἐπιβάλλει στὸν ἑαυτό μου... Νὰ κάνω ὅτι μπορῶ γιὰ νὰ μὴν σταματήσουν οἱ μηχανές...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἐποβλητικὰ). Κι ἂν ὕστερα ἀπ' ὅλες σου αὐτὲς τὶς προσπάθειες συμβεῖ ἓνα τέτοιο δυστύχημα πατέρα; Τότες;...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Ἀπότομα). Γιὰτὶ τὸ λὲς αὐτό; γιατί; ὥστε... τὸ φοβᾶσαι κι ἐσύ;

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἐποβλητικὰ). Τῆς μοίρας τὰ χτυπήματα εἶνε ἀδυσώπητα πατέρα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ἀγωνία). Ρένα! παιδί μου! Γιὰτὶ μοῦ μιλάς ἔτσι;

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν νὰ προφητεύει). Τὴ νύχτα ποῦ πέρασε εἶδα βρुकόλακες νὰ χορεύουν σὲ ρημάδια...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ τρόμο). Τὸ εἶδες στὸν ὕπνο σου αὐτό; Ἦταν ὄνειρο;

ΕΙΡΗΝΗ. Ὁνειρο... Ὅπτασία... δὲν ξέρω τί ἦταν πατέρα... μὰ ἐσύ γιατί τὸ φοβᾶσαι;...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Γιὰτὶ βλέπω ἀπὸ παντοῦ σημάδια ποῦ μὲ τρομάζουν...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἐποβλητικὰ). Ἀλήθεια πατέρα; Ἀλήθεια τὸ λὲς αὐτό;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Χαμηλόφωνα). Ὁ κίνδυνος ποῦ τρέχουμε τὴ στιγμὴ αὐτὴ εἶνε μεγάλος...

ΕΙΡΗΝΗ. Ὡς εὐπάρχει κίνδυνος νὰ σταματήσουν οἱ μηχανές;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Πέφτοντας στὴν πολυθρόνα). Καὶ θ' ἄνε μιὰ γιὰ πάντα... καταλαβαίνεις Ρένα; γιὰ πάντα!

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν νὰ μονολογεῖ). Ποιὸς ξέρει ἂν αὐτὸ δὲν εἶνε προτιμότερο!

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ὑπόκοψη ὀργή). Μὰ ἂν συνέβαινε τέτοιο πράγμα... θὰ προτιμοῦσα νὰ τὰ δῶ μονομιᾶς ὅλα σάχη!

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ φωνὴ ποῦ τρέμει). Ἀλήθεια; θὰ τὸ προτιμοῦσες αὐτό;

ΤΑΜΠΡΑΣ. Ναί! Θὰ προτιμοῦσα αὐτό, παρὰ νὰ ἰδῶ προτοῦ πεθάνω, τὴ νέκρα τοῦ σιγανοῦ μαρασμοῦ, τὶς αὐλὲς νὰ χορταριάζουν ὀλοένα, καὶ τὸ μάτι τοῦ οἴκτου κείνων ποῦ θὰ περνοῦνε ἀπ' ἔξω... Θάχα τουλάχιστον τὴ δικαιολόγησι μιᾶς ἀπότομης, μιᾶς ἀνώτερης βίας... Προτιμῶ νὰ πεθάνω παρὰ νὰ δῶ τὸ μεγάλο ξέπεσμα στὸ τέλος τοῦ βίου μου...

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν ἐπανωτισμένη). Μὴν φοβᾶσαι πατέρα... δὲν θὰ δεῖς τὸ σιγανὸ μαρασμό...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ δύναμι). Ναί... δὲν θὰ τὸν δῶ... θὰ κάνω ὅτι μπορέσω...

ΕΙΡΗΝΗ. (Βλέποντάς τον κατάματα). Ἐχει ἀκόμα ἐλπίδες;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Δείχνοντας τὴν πόρτα δεξιὰ). Ἐκεῖ μέσα παίζεται τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἡ τύχη μας...

ΕΙΡΗΝΗ. Ποιὸς εἶνε ἐκεῖ μέσα πατέρα; (κάνει νὰ προχωρήσει πρὸς τὴν πόρτα).

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Τὴν σταματᾷ μὲ τὸ χέρι). Στάσου... περιμένε... Εἶνε ὁ Ἀλέξης μὲ κάποιον ἄλλον... πού...
ΕΙΡΗΝΗ. Τὸν ἄλλον αὐτὸν ἤθελα νὰ μὸυ πεῖς ποιὸς εἶνε...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Ἄφησε... ἄφησε... εἶνε ὁ μικρὸς ὁ Βάλθης... ὁ Πέτρος...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ξετίναγμα). Ὁ Πέτρος; ὥστε ἀπὸ τὸν Πέτρο... Βάλθη... πού... μά... πὼς δὲν καταλαβαίνω... (πιάνει τὸ κεφάλι της). Πὼς πονεῖ τὸ κεφάλι μου... (σὰν νὰ μονολογεῖ σὰν νὰ χορεύει ἐδῶ μέσα κάτι... (Κεῖνη τὴ στιγμή ἀκούεται ἡ σφρυγίτρα τοῦ ἐργοστασίου)...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Μεσημέρι! Πὼς τρέχουν οἱ ὥρες ὅταν θέλει κανεὶς νὰ τίς συγκρατήσῃ!

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ μεγάλη ταραχή). Μεσημέρι! ἀλήθεια εἶνε μεσημέρι... ἡ ὥρα πὸυ φεύγουν οἱ ἐργάτες! Μὰ δὲ μὸυ εἶπες πατέρα... τί σχέσι ἔχει ὁ Πέτρος...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Περιμένε... περιμένε λιγάκι... θὰ μάθεις... (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιὰ ὁ Ἀλέξης).

ΣΚΗΝΗ 7.

Τάμπρας, Ἀλέξης, Εἰρήνη γιὰ μιὰ στιγμή.

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ἀγωνία). Λοιπόν;

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κατάπτωσι). Ἦταν περιττὸ νὰ μὲ κάνεις νὰ ταπεινωθῶ... δὲ μὸυ φαίνεται δυνατὸ νὰ γίνῃ τίποτα...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ ἔξαυσι). Ναι πατέρα... δίκιο ἔχει ὁ θεῖος Ἀλέξης... ὄχι πιά ταπεινώσεις... (κάνει νὰ φύγει).

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό). Πρέπει παιδί μου... εἶνε ἀνάγκη... νὰ τοῦ μιλήσεις καὶ σύ...

ΕΙΡΗΝΗ. (Μὲ γέλιο νευρικό). Ἐγὼ; ἐγὼ νὰ τοῦ μιλήσω; (εἶνε ἐτοιμὴ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα).

ΤΑΜΠΡΑΣ. Στάσου... πὸυ πᾶς;

ΕΙΡΗΝΗ. Ἐκεῖ πὸυ μ' ἐξωθεῖ ἡ μοίρα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Δυνατά). Εἰρήνη!

ΕΙΡΗΝΗ. (Στέκει). Δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ ὄνομά μου... Θὰ βαφτιστῶ μὲ ἄλλο...

ΑΛΕΞΗΣ. Εἰρήνη!

ΕΙΡΗΝΗ. Ὅχι! τὸ πραγματικὸ μου ὄνομα εἶνε... Νέμεσις... (Φεύγει ἀπότομα ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα).

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Βλέποντας μὲ τρόμο πρὸς τὸ μέρος πὸυ ἔφυγεν ἡ Εἰρήνη). Ἀλέξη... δὲν σοῦ φαίνεται πὼς ἡ Ρένα... Τὸ παιδί μας δὲν εἶνε πάλι καλὰ Ἀλέξη...

ΑΛΕΞΗΣ. (Σκυθρωπά). Ἀπὸ χιᾶς βράδῳ μὸυ φάνηκε καὶ ἐμένα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ταραχή). Νὰ εἰδοποιήσουμε μονομιᾶς τὸ γιατρό... πὸυ τὴν κουράρισε τότες... (Μὲ ἀντίδρασι). Πρὶν ὅμως, πρέπει νὰ κυττάξουμε τοῦτον ἐδῶ... (Δείχνει τὴν πόρτα δεξιὰ). Τί ἔγινε; Ἐφυγε;

ΑΛΕΞΗΣ. Ἐγραφε βιαστικά ἓνα γράμμα... Δὲν ἔστρεψε σχεδὸν νὰ μὲ δεῖ οὔτε νὰ ἀπαντήσῃ στὰ λόγια μου... Μονάχα μὸυ εἶπε πὼς θέλει νὰ σοῦ μιλήσῃ πρὶν φύγῃ...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Ανυπόμονα). Πές του λοιπὸν νᾶρθῃ... Πές του! Τί κάθεσαι!

ΑΛΕΞΗΣ. Πᾶω νὰ σοῦ τὸν στείλω... Ἐγὼ δὲν ἔχω τὴν ὑπομονὴ νὰ ἀκούω τίς ἀηδίες του. (Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιὰ καὶ μετὰ μιὰ στιγμή μπαίνει ὁ Πέτρος).

ΣΚΗΝΗ 8.

Τάμπρας, Πέτρος, κατόπιν Ἀλέξης, Ἄννα.

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Καλοκάγαθα, βλέποντας τὸν Πέτρο νὰ στέκει μὲ δισταγμὸ πλάι στὴν πόρτα). Καλημέρα Πέτρο... γιατί στέκεις μακριὰ; πλησίασε...

ΠΕΤΡΟΣ. (Προχωρεῖ). Κύριε Τάμπρα θέλησα νὰ σᾶς δῶ γιατί αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σᾶς ζητήσω συγγνώμη...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μὲ ἐκπληξι χαρᾶς). Δὲ βλέπω σὲ τί πρέπει νὰ σὲ συγχωρῶσω παιδί μου... ἂν πρόκειται γιὰ παληὰ ζητήματα, ὅλοι ἐσεῖς οἱ νέοι εἴστε ὀρμητικοί... ὥστε...

ΠΕΤΡΟΣ. (Διακόπτοντάς τον, ψυχρά). Δὲν μὲ καταλάβατε κ. Τάμπρα. Ἡ συγγνώμη πὸυ θέλω νὰ σᾶς ζητήσω εἶνε γιατί ἐσεῖς καὶ ὁ ἀδελφός σας, εἴσατε ἀπὸ τοὺς λίγους πὸυ μισοῦσα καὶ περιφρονοῦσα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μετὰ ξετίναγμα). Πέτρο!

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Δὲν τῶπα γιὰ νὰ σᾶς προσβάλλω, ἀλλὰ γιὰ νὰ δικαιολογήσω ἓνα διάθημά μου...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Τί εἶδους διάθημα; Τί ἔκανες;

ΠΕΤΡΟΣ. Θέλησα νὰ ἀποδείξω στὸν κ. Ἀλέξη πὸυ

βρίσκεται ή πραγματική δύναμις... Μια σύμπτωσης μου φανέρωσε πράγματα που δεν φανταζόμουν και με σταμάτησε την τελευταία στιγμή...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Κάνοντας να σηκωθεί με πρόσωπο που ακτινοβολεί από χαρά). "Ωστε... δεν... είσαι δεμένος με κανένα ;...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Είχα δώσει το λόγο μου και θα τον θεωρούσα ιερό, αν δεν ανέκαλυπτα ξαφνικά μερικές αλήθειες...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Είμαι πολύ ευχαριστημένος γι αυτό, Πέτρο... Τι είδους αλήθειες ανέκαλυψες ;

ΠΕΤΡΟΣ. Μια απ' αυτές είναι πως είχα άδικο να περιφρονώ μονάχα εσάς... Δεν έχετε καμιά διαφορά απ' τους άλλους όμοιούς σας... Δεν είσατε ούτε καλλίτεροι ούτε χειρότεροι απ' τους Μελισσίδηδες και τους Θερινούς...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με συγκράτησι) Τα λόγια σου είναι προσβλητικά... Δεν πρέπει να συνερίζομαι το παιδί που ανέθρεψε από μικρό... Τι άλλο έχεις να μου πεις ;

ΠΕΤΡΟΣ. Θάθελα να σ'ς ρωτήσω για ένα πρόβλημα στο όποιο δεν βρίσκω λύσι... Τι επιδιώκετε ; Έχετε τα μέσα να ζήσετε ήσυχoi, κι όμως κάνετε ότι μπορείτε για να καταστρέψετε ο ένας τον άλλον και να σκορπίσετε γύρω την αναστάτωση και τη δυστυχία...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Παραγνωρίζεις τη ζωή και λές κουταμάρες... που θες να καταλήξεις ; Λέγε, γιατί άρχινησα να εκνευρίζομαι...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρός). Λίγη ύπομονή κ. Τάμπρα... Ακούστε... Ήρτα με μια έφεύρεσι στην τσέπη που θ'άδινε καινούργια ώθησι στο έργοστασίό σας... Για να λύσω το πρόβλημα άγρύπνησα νύχτες και νύχτες... Το γλωμό μου πρόσωπο, ο ξηρός βήχας που ξεφεύγει απ' τα στήθια μου... οι στερήσεις που περνώ είνε συνέπειες της προσπάθειας αυτής... Κι όμως !... προτού προφτάξω να μιλήσω μου άρνηθήκατε και τη στέγη άκόμα, αν και γνώριζα ποιά ήταν τα δικαιώματά μου εδώ μέσα...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Σ' αυτό έχεις δίκη... Το φταίξιμο είναι δικό μου... Θέλησα να κόψω λιγάκι τα φτερά σου...

ΠΕΤΡΟΣ. Πήτε καλλίτερα πως εξακολουθήσατε να ποδοπατείτε το δίκαιο... το ποτήρι όμως τώκανε να ξεχειλίσει ο άδερφός σας με την ειρωνεία του για την άμφίβολή

μου δύναμι... γι αυτό θέλησα ν' αποδείξω σ' όλους σας ότι πάνω απ' τον κομπασμό και την ύλη θα στέκει πάντα ή ήθική και ή σκέψις... Οι πόρτες του ανταγωνιστή σας μου είνε άνοιχτές...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με άγωνία). Λοιπόν ;

ΠΕΤΡΟΣ. Πριν δέκα λεπτά άλλαξα γνώμη... Δεν θα προσκολληθώ σ' άρμα του...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με ίκανοποίησι που προσπαθεί να κρύψει). Γιατί άντελήφθηκες πως έδω θ'άνε πάντα το σπῆτι σου κι ότι αυτοί όλοι είνε ξένοι...

ΠΕΤΡΟΣ. "Όχι όχι... δεν είνε αυτό... μου συνέβηκε ξαφνικά κάτι άλλο... (με φωνή βαθιά). "Η φλόγα που δούλευε μέσα μου έσβυσε... Φανταζόμουνά πως έπέτυχα κάτι κι ήμουν περήφανος για το κατώρθωμά μου... Σ' αυτά τα δέκα λεπτά γένηκε μεγάλη δουλιά...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με ενδιαφέρον). Περίεργο αυτό ! Τι σου συνέβηκε ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Ανακάλυψα με φρίκη ότι κινδύνευα να πέσω σ' ένα δύχι από μηχανοραφίες για να γίνω κι εγώ ένα όργανο στους σκλάβους του μίσους και των καταστροφών...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με μεγάλο ενδιαφέρον). Τι θα πούν αυτά ; ποιοί είνε οι σκλάβοι ; ποιά είνε τα όργανα του μίσους ;

ΠΕΤΡΟΣ. Οι σκλάβοι είσατε σεις... Τα όργανά σας είνε όλοι αυτοί που εκτελούν τις διαταγές σας... Ανδρείκελα δίχως άτομισμό... κόλακες που έρπονν στα πόδια σας... άνθρωποι που για να σ'ς υπηρετήσουν χάνουν κάθε ιδέα ήθικης...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Τέτοιοι τύποι χρειάζονται στις επιχειρήσεις παιδί μου για να βγούνε πέρα... Η ζωή είνε πόλεμος και τίποτα άλλο.

ΠΕΤΡΟΣ. Ένας κατάσκοπος του Θερινού έδω μέσα, ο Άργύρης, μου είπε τα ίδια λόγια για να μου δικαιολογήσει τη διαγωγή του...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με ξείναγμα). Τι είπες ; ο Άργύρης ! Ά ! τον έλεεινό...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Αν δεν ήταν αυτός θα βρίσκονταν κάποιος άλλος άφου σ'ς χρειάζονται οι τύποι αυτοί... Τι φταίουν οι αδύνατοι αν έσεις για τα πάθη σας τους διαφθείρετε ;

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Με ὄργη). Πρέπει νὰ φύγει ἀμέσως...

ΠΕΤΡΟΣ. Αὐτὸ δὲν πιστεύω νὰ τοῦ κάνει καὶ μεγάλο κακό...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Εἶνε εὐχάριστο πὺν ἀνακάλυψες τί παληάνθρωποι εἶνε αὐτοὶ πὺν μᾶς συναγωνίζονται... Ἔχεις μεγάλο δίκιο... Πρέπει νὰ τοὺς δώσεις νὰ καταλάβουν πὺς δὲν θὰ γίνεις καὶ σὺ ὄργανό τους...

ΠΕΤΡΟΣ. (παγερά). Θὰ τὸ καταλάβουν μονάχοι ὅταν μάθουν πὺς ἔφυγα... (Στὸ μεταξὺ ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά μπαίνει ὁ Ἀλέξης καὶ πίσω του ἡ Ἄννα).

ΤΑΜΠΡΑΣ. Θὰ φύγεις; Γιὰ νὰ πᾶς ποῦ;

ΠΕΤΡΟΣ. Στὸ χωριὸ πὺν γεννήθηκε ὁ πατέρας μου βροίσκεται ἀπομονωμένο ἀνάμεσα σὲ ἔλατα καὶ σὲ νερά ἔνα σπητάκι... Τρεῖς φορὲς ὠστόσο, σὲ δύσκολες στιγμὲς τῆς ζωῆς μου, μοῦ παρουσιάστηκε ὁ πατέρας στὸν ὕπνο μου καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ σπητάκι τὴν ὥρα πὺν ἐγὼ παρακολουθοῦσα τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τῶν ἀνθρώπων πάνω σ' ἔνα ἀντικρυνὸ βουνὸ ἀπὸ στάχτη... Ψὲς εἶδα τὸ ὄνειρο γιὰ τρίτη φορὰ καὶ σήμερα μονάχα κατάλαβα τὴ σημασία του...

ANNA. (Τὸν πλησιάζει. Παρακλητικά). Πέτρο! μὴν φύγεις... μὴν τὸ κάνεις αὐτό...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με συγκίνηση). Πρέπει... θέλω νὰ ζήσω μακριὰ ἀπ' τὴν κόλασι αὐτὴν... Οἱ καπνοὶ πὺν ξεχύνουν τὰ καμίνια τῆς μὲ πνίγουν...

ΤΑΜΠΡΑΣ. Δὲν θὰ μπορέσεις νὰ ζήσεις σὲ τέτοιο μέρος γιὰ πολὺν καιρό... Θὰ γυρίσεις γρήγορα...

ΠΕΤΡΟΣ. Ἴσως! ὅταν στὴ μνηστία... δίχως ἀνάγκες, δίχως φθόνο, μακριὰ ἀπ' τὰ πάθη, συνέλθω ἀπ' τὸν κλομισμὸ καὶ κατορθώσω νᾶθρω κάποια λύσι στὸ μεγάλο πρόβλημα πὺν μοῦ παρουσιάζεται...

ΑΛΕΞΗΣ. (Με ἑλαφρὰ εἰρωνία). Δὲν μπορούμε νὰ μάθουμε τί εἶδος πρόβλημα εἶνε αὐτό;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀφοῦ τὸν δεῖ μιὰ στιγμὴ ἀπὸ πάνω ὡς κάτω). Τὸ πὺς θὰ μπορούσε κανένας νὰ δουλέψει γιὰ κάτι πὺν ἀψηλὸ, δίχως νὰ πέσει στὰ χέρια πὺν ἐπιδιώκουν μὲ τὴν πρόδο νὰ πληθύνουν τὴ δυστυχία.

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Κινώντας τὸ κεφάλι). Ζητᾶς κάτι ἀκαθόριστο!.. κάτι πὺν κι ἐσὺ δὲν ξέρεις!...

ΠΕΤΡΟΣ. Κεῖνο πὺν ζητῶ εἶνε τὸ πὺς θάταν δυνατόν νὰ ἐξουδετερωθεῖ τὸ μῖσος!...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Προσπαθώντας νὰ σηκωθῇ). Λαχταρᾷ; μὲ ἄλλα λόγια νὰ θάψεις τὸν κόσμο ζωντανὸ ἀφοῦ θεὸς νὰ τοῦ ἀφαιρέσεις τὴν κινητήριον δύναμι. Αὐτὸ δὲν θὰ το κατορθώσεις... Ἄννα, βοήθησέ με παιδί μου νὰ σηκωθῶ. (Ἡ Ἄννα τὸν πλησιάζει) Δὲ ξέρω γιὰτί τὰ πόδια μου εἶνε πιὸ βιαιὰ σήμερα... (Ἡ Ἄννα τὸν βοηθεῖ νὰ σηκωθεῖ) Δῶσε μου τὸ μπράτσο σου.

ΑΛΕΞΗΣ. (Τοῦ πιάνει τὸ ἄλλο χέρι). Σταμάτη τί ἔχεις;

ΤΑΜΠΡΑΣ. Τίποτα... μονάχα λίγο μούδιασμα στὸ ἀριστερὸ πόδι καὶ στὸ χέρι μου... (στὸν Πέτρο) Τὸ εὐτύχημα εἶνε πὺν μᾶς μένει ἡ Ἄννα... Ἐσὺ μπορείς νᾶχεις τις ιδέες σου... ἔμεις ὅμως θὰ τὴ θεωροῦμε πάντα δικιά μας... (στὸν Ἀλέξη) Ἐσὺ ἔλα μαζί μου... ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω. (Ὅταν πλησιάζει ὁ Ἀλέξης... ἡμίφωνα) Ὅλα πάνε καλά... θὰ νικήσωμε...

ANNA. (Ἐνῶ φεύγουν στὸν Πέτρο). Πέτρο περιμένε με σὲ παρακαλῶ... πρέπει νὰ σὲ δῶ ἀκόμα μιὰ στιγμὴ πρὶν φύγεις...

ΣΚΗΝΗ 9.

Πέτρος, κατόπιν Εἰρήνης.

ΠΕΤΡΟΣ. (Ὅταν μείνει μονάχος πλησιάζει στὸ γραφεῖο καὶ πέρνει τὴ φωτογραφία τῆς Εἰρήνης. Τὴν βλέπει μὲ τρυφερότητα. Ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα μπαίνει ἡ Εἰρήνη. Τὸ ὄφος τῆς εἶνε ἐξαλλο. Ὁ Πέτρος τὴν βλέπει. Μὲ τὴ φωτογραφία στὸ χέρι κάνει ἕνα βῆμα πρὸς τὸ μέρος τῆς). Εἰρήνη!

ΕΙΡΗΝΗ. (Στρέφει, μὲ φωνὴ ὑπόκωφης). Ἐσύ! ἐσὺ ἐδῶ! τί ζητᾶς;

ΠΕΤΡΟΣ. Προτοῦ φύγω θέλω νὰ σοῦ ζητήσω μιὰ χάρη...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με νευρικὸ γέλιο). Χάρες ἀπὸ μένα; Τί θέλεις;

ΠΕΤΡΟΣ. (δείχνει τὴ φωτογραφία). Αὐτὸ ἐδῶ!

ΕΙΡΗΝΗ. Τί εἶνε αὐτό; ἡ φωτογραφία μου! (Τοῦ τὴν ἀρπάζει). Ἄφητέ τὴν! ἄφησέ τὴν!

ΠΕΤΡΟΣ. (Με θλίψη). "Ήθελα νὰ σοῦ ζητήσω νὰ μοῦ τὴν δωρήσεις...

ΕΙΡΗΝΗ. (Τὴν πετᾶ πάνω στοῦ γραφεῖο). Νὰ τὴν κίνεις τί; Λὲν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια παλιόχαρτα... Τὰ αἰσθηματὰ σου τὰ παρουσιάσεις χτὲς βράδυ μὲ προβολέα...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με θλίψη). Πολὺ καλὰ Εἰρήνη... Σ' εὐχαριστῶ... (κάνει νὰ φύγει πρὸς τὴν πόρτα δεξιά, ἐνῶ ἡ Εἰρήνη μὲ κλοισμένο τὸ βῆμα ἀκουμπᾷ τὸ ἓνα χέρι πάνω στοῦ γραφεῖο τοῦ Ἀλέξη καὶ σφίγγει μὲ τὸ ἄλλο τὸ μέτωπο).

ΕΙΡΗΝΗ. ("Όταν ὁ Πέτρος πλησιάζει στὴν ἔξοδο, μὲ φωνὴ γεμάτη τρόμο). Στάσου! πού πᾶς;

ΠΕΤΡΟΣ. (σοβαρά). Φεύγω γιὰ νὰ μὴ σ' ἐξερεθίζει ἡ παρουσία μου...

ΕΙΡΗΝΗ. Ναι... ναί... φύγε... αὐτὸ εἶναι προτιμώτερο... (πέφτει στὴν πολυθρόνα κρατώντας τὸ κεφάλι ἀνάμεσα στὰ χέρια).

ΠΕΤΡΟΣ. ("Αφοῦ τὴν κντιάζει μιὰ στιγμή μὲ ἐκπληξι τὴν πλησιάζει ἤρεμα καὶ μὲ φωνὴ πού δείχνει συγκίνηση). Ρένα τί ἔχεις; τί σοῦ συμβαίνει;

ΕΙΡΗΝΗ. (Σηκώνεται ἀπότομα στὰ πόδια). Τί μοῦ συμβαίνει; Θέλεις νὰ μάθεις τί μοῦ συμβαίνει; κάτι ἀσυνείθιστο, κάτι πού δὲν θὰ μπορέσεις νὰ καταλάβεις... γιὰτὶ εἶνε μεγάλο... πὶὸ μεγάλο ἀπ' τὶς δυνάμεις μου (μὲ φωνὴ βαθειὰ) θέλησα νὰ σπάσω ἀλυσσιδὲς (τρέχει πρὸς τὴν βεράντα καὶ βλέπει, ἐνῶ ὁ Πέτρος τὴν παρακολουθεῖ μὲ ἐκπληξι. "Υστερα στρέφει) Φεύγα... ἄφησέ με μονάχη... ὁ δήμιος δὲν θέλει συνιρόφους... Πρέπει νὰ βρισκεται ἀπομονωμένος...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με λίγο τρόμο). Τί ἔχεις; θέλω νὰ μάθω... δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀφήσω προτοῦ μοῦ πεῖς...

ΕΙΡΗΝΗ. ("Υπόκωφα) Σ' ἐσένα! σ' ἐσένα νὰ πῶ; Μὰ ἂν ὑπάρχει ἀνθρώπος πού... (σιτέκει)

ΠΕΤΡΟΣ. (Με ἀγωνία) Λέγε Ρένα... πὲς τί ἔχεις;

ΕΙΡΗΝΗ. ("Υπόκωφα). Ἀφοῦ ἐπιμένεις θὰ σοῦ πῶ κάτι ἄλλο πούνε κι αὐτὸ τρομερό... (Αφοῦ τὸν δεῖ κατὰματα). "Ε! λοιπόν... ναί!... Εἶσαι ὁ νικητὴς... κι ἔχεις νικήσει πέρα ὡς πέρα...

ΠΕΤΡΟΣ. Τί θὲς νὰ πεῖς;

ΕΙΡΗΝΗ. (Με πάθος). Τὸ μυστικὸ πού κράτησα τόσα χρόνια ξεχειλᾷ ἀπὸ μέσα μου τὴ φρικώδη αὐτὴ ὥρα...

Σ' ἀγάπησα ὅσο λίγες ἀγαποῦν... καὶ τὸ τρομερότερο εἶνε κάτι ἄλλο...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με ἀγωνία). Τί Ρένα; λέγε...

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν ὑπνωτισμένη). Δὲ ξέρω ἂν καὶ τὴ στιγμή αὐτὴ τὸ μῖσος μου γιὰ σένα δὲν εἶνε ἀγάπη...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με φωνὴ πού τρέμει). Εἶμαι ξυπνὸς ἀλήθεια; Εἶν' ὁ παράδεισος πού ἀνοίξε τὶς πόρτες τοῦ ἡ μήπως θὰ ξυπνήσω ξαφνικὰ σὲ μιὰ χειρότερη κόλασι;

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν ὑπνωτισμένη). Παράδεισος! κόλασις... ὅλα ἀνακατεῦνται... στριφογυρίζουν μεσ' στοῦ μυαλό μου (συνέροχεται). Τώρα φεύγα! δὲν ἔχεις πιά νὰ κάνεις τίποτα ἐδῶ... φεύγα! ἄφησέ με μονάχη!

ΠΕΤΡΟΣ. (Σὲ ἔξαφι). Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ παίξεις μαζί μου (τῆς ἀρπάζει ἀπότομα τὸ χέρι). Λέγε! Αὐτὸ πού μοῦ εἶπες εἶνε ἀλήθεια;

ΕΙΡΗΝΗ. (Με φωνὴ χαμηλή). Εἶνε ἀλήθεια Πέτρο...

ΠΕΤΡΟΣ. (Με ὑποψία). Τότες γιὰτὶ σῶπιασε τόσα χρόνια; Γιατὶ μ' ἔστειλες στὴν ἔξορι;

ΕΙΡΗΝΗ. (Με κατὰπτωσι). Δὲν σὲ πίστενα... Σὲ νόμιζα ὑπολογιστὴ σὰν ὅλους ἐδῶ... καὶ περιμένα μιὰ ἀπόδειξι... γιὰ τὸ ἀντίθετο... ("Εξάλλη τρέχει στὴν βεράντα, βλέπει ὕστερα στρέφει). "Αχ! Θεέ μου! Τί ἔκανα! Τὸ μυαλό μου θὰ φύγει!...

ΠΕΤΡΟΣ. (Παραξηρότητας τὴν ταραχὴ τῆς, βιαστικά). Δὲν ἔκανες τίποτα κακό... (Τῆς πιάνει τὸ χέρι καὶ τὴν συγκρατεῖ). "Ακουσε... Τὴν ἀπόδειξι τοῦ ἔρωτά μου, δίχως νὰ ξέρω κι ἐγὼ γιὰτὶ... δίχως ὑπολογισμὸ καὶ δίχως ἐλπίδα νὰ σὲ κατακτῆσω, σοῦ τὴν ἔφερα ὀπὸ μακρὰ χτὲς, τὴ μέρα τῆς γιορτῆς σου... Κανένας δὲν μ' ἄφησε νὰ σοῦ τὴν προσφέρω... καὶ σὺ ἀκόμα... κι ἔτσι...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με ἀγωνία). Κι ἔτσι;

ΠΕΤΡΟΣ. (Αφίοντας τὸ χέρι τῆς). Βρίσκεται στὴν τσέπη μου... Εἶχα σκοπὸ νὰ τὴν κάψω... Σοῦ ἄφησα μέσα ἓνα γράμμα καὶ σοῦ τὰ ἐξηγοῦσα ὅλα...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με ἀγωνία). Τί πράμμα εἶνε; λέγε... καὶ τὰ δευτερόλεπτα ἀκόμα πού περνοῦν εἶνε πολὺτιμα...

ΠΕΤΡΟΣ. Μιὰ μεγάλη ἐφεύρεσις πού θὰ κάνει τὸ ἐργοστάσιό σας τὸ πρῶτο στὸν τόπο...

ΕΙΡΗΝΗ. (Σὰν τρελλή). Τὸ ἐργοστάσιό αὐτό; Θέλησε νὰ τὸ σώσεις; (Στέκει μιὰ στιγμή μὲ τὰ μάτια ὀρθά-

νοιχτα και άπλανα άπ' την έξαφι). Μα ξέρεις τί έκανα
έγω ;...

ΠΕΤΡΟΣ. Ειρήνη! Ρένα!

ΕΙΡΗΝΗ. Σ' ένα λεπτό θά τιναχτεί στον άέρα...

ΠΕΤΡΟΣ. Κακοϋργα! τρελλάθηκες! (της άρπάζει τα
χέρια).

ΕΙΡΗΝΗ. "Όχι... δέν είμαι τρελλή... Είμαι ή μοι-
ρα... (Με φωνή δυνατή). Μήν αφήσετε κανένα να πλη-
σιάσει... Τό φντίλι είνε άναμμένο!

(Ακούεται έξω μιá βοή... Ένας κρότος δυνατός
καθώς ένός κανονιοϋ. Στο βάθος της βεράντας φαίνεται ή
καπνοδόχος πού γέρνει και πέφτει... ένώ ό Πέτρος και ή
Ειρήνη στέκουν άκίνητοι και βλέπουν με φρίκη ό ένας
τόν άλλον).

ΑΥΛΑΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Σωτήρη Σκίπη, «Mes Impressions sur la Provence» (Édi-
tion des «Annales» de l'École Palatine d'Avignon 1927).

Μιά διάλεξη πού δόθηκε από τόν ποιητή στό Δημαρχείο της
Άβινιόν, γιά την Ecole Palatine, με γενική γραμμή τις έντυπώ-
σεις του από την Προβηγκία. Η έκδήλωση της συμπάθειας του κ.
Σκίπη γιά την Προβηγκία, τέτοια πού παρουσιάζεται στη διάλεξη
του, ίσως γι αυτόν να είναι πλέρια δικαιολογημένη, μά γιά τόν
άναγνώστη του φαίνεται παραφορτωμένη με λυρική έξαρση και
άσχετες παρεκβάσεις.

Σωτήρη Σκίπη «Λουλούδια της Μοναξιάς» (Le Puy-en-Velay
Impr. «La Haute-Loire» 23 Boulevard Carnot. 1927). «Γαλάζια
Μεσημέρια», (Έκδοτ. Οίκος «Άγών» Παρίσι 1927).

Άπό τις δυό τελευταίες αυτές συλλογές του κ. Σκίπη προτιμη-
τέα άναμφισβήτητα ή δεύτερη. Στα «Γαλάζια Μεσημέρια» ύπάρχει
άσυγκρίτως λιγώτερη φιλολογία. Βρίσκει κανείς έδώ και κεί στί-
χους άξιους κάθε προσοχής, άντάξιους των παλιών καλών στίχων
του ποιητή. Μερικές εικόνες στις «έποχές» της συλλογής αυτής
έχουν πολύ τό ποιητικό και ή αισθηματικότητα των στίχων συγ-
κρατιέται μέσα στα όρια της λεπτότητας. Ό κ. Σκίπης έξακο-
λουθεί να είναι πάντα άνεξάντλητος, και οι έμπνεύσεις του άφθο-
νοϋν. Ίσως γι' αυτό δέ φαίνεται να προσέχει πολύ να είναι εκλε-
κτικώτερος, ένώ ένας άλλος ποιητής θά επέβαλε στον έαυτό του
αυστηρότερη κριτική κι έτσι ούτε στον άναγνώστη θάφηνε την
φροντίδα της έκλογής, ούτε θ' απομάκρυνε από τό έργο του την
εϋγένεια εκείνη πού αναδίνει κάθε καλοπρόσφερο έργο. Προσω-
πικά, δέν συγκινούμαι από τό είδος της αισθηματικής ποίησης
πού περιέχουν οι δυό αυτές συλλογές. Ίσως θά με συγκινούσε τό
είδος αυτό σε μιá πιό καλομελετημένη φόρμα, πλούσια ήχητικά,
χρωματισμένη και άπαλή. Όμως τέτοια πού παρουσιάζονται τά
ποιήματα του κ. Σκίπη δέν επιβάλλουν τό ξαναδιάβασμα. Ούτε
πλούσια ρίμα (φορές-στροφές, καημοί-φιλί, πνοή-μαζί) ούτε έσω-
τερική άρμονία, (κόψε ένα ρόδο άπόψε πάλι, και των χρωμάτων
τους τους τόνους, κτλ.), κι άλλου λέξεις πέρα γιά πέρα άντιποη-
τικές (τιλνεί, σουπριξε, λιονταρίνα κτλ.).

Άξιοσημείωτο είναι πώς τό μόνο «ποίημα ιδεών» του κ. Σκίπη
(στην πρώτη του συλλογή) μάς παρουσιάζεται με γνήσιο Καβα-
φικό χαρακτήρα («Η Νοσταλγία του Φειδία»). Ό ειρμός των

ιδεῶν, τὸ παρουσίασμα καὶ ἐν γένει ἢ σκέψη, καθαρῶς Καβαφικά· καὶ φτάνει ἓνα «ταόκισμα» ἢ ἄλλαγμα ρυθμοῦ γιὰ νὰ γίνει λέξη πρὸς λέξη ποίημα Καβαφικό.

M. ANT.

Δημοσθένη Ν. Βουτυρά «Μέσα στὴν Κόλαση» Ἀθήνα 1927.

«Μέσα στὴν Κόλαση», εἶναι ἓνας σατυρισμὸς τῆς κοινωνίας γραμμένος μὲ δύναμη καὶ εὐφυΐα. Πολλοὶ λόγοι βρίσκονται στὴν Κόλαση τοῦ κ. Βουτυρά, καὶ γιὰ ὅσους τοὺς γνωρίζουν προσωπικά οἱ λεπτομέρειες μὲ τίς ὁποῖες χαρακτηρίζεται ἢ περιγράφεται ἢ διαμονή τους θὰ εἶναι πολὺ διασκεδαστικές. Τοὺς Ἀλεξανδρινούς ἀναγνώστες πού ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν γνωρίζουν τὰ ἄτομα, ἢ γνωρίζουν μερικά μόνο ἀπ' αὐτὰ — καὶ πολὺ λίγο — τοὺς διαφεύγει μεγάλο μέρος ἀπ' τὸ χιοῦμορ τῶν λεπτομερειῶν.

Τὸ βιβλίο ἔχει ἀναμφισβήτητα χαρίσματα σάτυρας. «Ἡ σατυρική διάθεση δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὸν κ. Βουτυρά. Μπορεῖ νὰ κανεῖς μάλιστα νὰ πεῖ ὅτι εἶναι ἓνα ἀπ' τὰ κύρια γνωρίσματά του» γράφει στὴ «Νέα Ἔστια» ἓνας καλὸς κριτικὸς (Π), ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν φαίνεται ἱκανοποιημένος ἀπ' τὸ ἔργο.

Μεταξὺ τῶν εὐρισκομένων στὴν Κόλαση εἶναι καὶ ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης καὶ ἀνταποκριτὴς τοῦ περιοδικοῦ μας κ. Μάριος Βαϊῶνος.

«Ὁ διάβολος σὰν νὰ θύμωσε...

— «Μὰ δὲ μοῦ λές, τοῦ εἶπε, τὸ Βαγιάνο θέλεις νὰ μᾶς κάνεις ἐδῶ!...

— «Βορὲ πού τὸν θυμήθηκες, ἀγαπητέ μου διάβολε! ἀπάντησε ὁ Βαρδούλης. Γιὰ πές μου, τί γίνεται αὐτός;

— «Αὐτὸς διαλύθηκε...

— «ὦ!...

— «Εἶταν ἀναγκαῖον».

Γιὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς πού φέτος θαύμασαν τὴν ὥραία παράσταση τοῦ «Μάκβεθ» στὴν Ἀλόμπρα σημειώνουμε ὅτι ὁ ἐπισκέπτης τῆς Κόλασης συναντᾷ τὸν Μάκβεθ, ὄπλισμένο, ἀπειλητικὸ καὶ τρομερότατον.

«... Γύρισε στὸν Διάβολο.

— «Ὁ Μάκβεθ εἶνε; ρώτησε.

— «Ὁχι, εἶναι ὁ Αἰμίλιος Βεάκης ἠθοποιός!

«.....

— «Υπῆρξε ὁ Μάκβεθ;

— «Ναί, ἀλλ' ἀπ' τὴν ἡμέρα πού ἔγινε ὁ Βεάκης, αὐτὸν τὸν στείλαμε στὸ χωνευτήριο.

— «Ποῖονα τὸν Βεάκη;

«— Ὁχι, τὸ Μάκβεθ».

Ὁ λεπτός, ὁ χαριτωμένος λογοτέχνης Νιρβάνας (βρίσκεται καὶ αὐτὸς στὴν Κόλαση) ἔκαμε τὴν ἔξυπνη παρατήρηση ὅτι ἡ Κόλαση τοῦ Βουτυρά ἔγινε περιζήτητος χῶρος διαμονῆς. Ἐθύμωσαν οἱ συναδέλφοι τοῦ συγγραφέα τοὺς ὁποῖους δὲν φρόντισε ἢ δὲν θέλησε νὰ συμπεριλάβει στὴν Κόλασή του.

«— Ὁραία, κύριε Βουτυρά! ἄκουσα νὰ τοῦ παραπονοῦνται πολλοί» μᾶς λέει ὁ Νιρβάνας. «Ἐμένα δὲν μ' ἐθεώρησες ἄξιον νὰ μὲ βάλῃς στὴν Κόλασή σου. Ἄς εἶνε! Θὰ σοῦ τὸ πληρώσω!

«Καὶ ὁ ἀγαθώτατος Βουτυρᾶς ἀναγκάζεται νὰ ὑπόσχεται ὅτι θὰ συμπεριλάβῃ καὶ τοὺς παραλειφθέντας εἰς νέαν... ἔκδοσιν!

«— Μὴν κάνετε ἔτσι ρε παιδιά! τοὺς ὑπόσχεται. Θὰ σᾶς βάλω κα' ἐσᾶς. Θὰ φροντίσω μάλιστα νὰ ὑπάρχουν καλοὶ μεζέδες καὶ ἐκλεκτὴ ρετσίνα».

Χρ. Βασιλακάκη. «Ὁ Χαρτοπαίκτης πού ἐκμυστηρεύεται». Ἐκδόσεις δευτέρα. Τύπ. Σολ. Ε. Ἀθανασοῦλα. Ἀθήνα.

Ὁ κ. Βασιλακάκης ἔχει ἀναμφισβήτως ἀξιόλογα προσόντα ἀφηγητοῦ. Εὐκόλα, μ' ἐνδιαφέρον πολὺ ὁ ἀναγνώστης περνᾷ ἀπ' τὸ ἓνα κεφάλαιο τοῦ βιβλίου στὸ ἄλλο. Ἀπ' τὴν ἀφήγηση βγαίνει φυσικά, ἀβίαστα ὁ χαρακτήρας τοῦ Κουπίδη, ἑνὸς ἀνθρώπου φρικτὰ ἀμοράλ. Οἱ περιγραφές τοπειῶν, δρόμων, τοῦ ἐσωτερικοῦ σπητιῶν πολὺ ἐναργεῖς. Στὴν ἀρχὴ τοῦ βιβλίου ὁ ἐκδότης (κ. Γ. Ἀυγερινός) μᾶς λέει γιὰ τὴν εὐμενῆ δεξίωση πού εἶχε γίνει στὴν πρώτη ἔκδοσή· δὲν ἀποροῦμε δὲ διόλου πού τὸ βιβλίο ἄρесе σὲ πολλοὺς λογίους, μεταξὺ τῶν ὁποίων σημειώσαμε ὅτι εἶναι ὁ Παλαμᾶς, ὁ Νιρβάνας, καὶ ὁ Πάλλης.

«Ροβινσών», Arthur Cantillon, μετάφραση: Λ. Χρυσανθέμου (ἔκδοση κ' ἐπιμέλεια «Νέων Ρυθμῶν»), Δράμα 1927. Ἐνα θαυμάσιο θεατρικὸ ἔργο γραμμένο μὲ ἀπλότητα, χάρι κα' ἔξυπνάδα πού σὲ κάνει νὰ ποναῖς ἐλαφρὰ μὲ τὴν λεπτὴ εἰρωνία τοῦ βέλγου συγγραφέα του, καὶ τὴ σατυρική του φρεσκάδα, τὴ γεμάτη φιλοσοφικὴ διάθεση, πάνω στὰ ἀνθρώπινα.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ξετυλίγεται σ' ἓνα ἔρημο νησάκι ὅπου ζεῖ ὁ Ροβινσών μαζί μὲ τὸν σύντροφό του τὸν Παρασκευᾶ (οἱ ὁποῖοι ἔχουν καὶ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τοὺς δυὸ ἥρωες τοῦ παγκόσμιου γνωστοῦ μυθιστορήματος τοῦ Daniel de Foë).

Σιγομιλοῦν κοντὰ στὴν καλύβα τους. Ὁ Ροβινσών, βαρεστημένος ἀπ' τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ πού περνᾷ στὸν ἔρημο αὐτὸν τόπο

δεκαπέντε χρόνια τώρα. Ξομολογείται τὸν πόνο του μ' αὐτὰ τὰ λυπητεὰ λόγια στὸν πιστό του σύντροφο:

«Ναί, ὅλα μένουν ἴδια, ἐδῶ, κάτω, πάντα! Πάντα, πάντα ὁ ἀτέλειωτος κρότος τῆς θάλασσας καὶ οἱ φωνές τῶν πουλιῶν μέσα στὰ δέντρα.

Πάντα ὁ γυμνὸς ἥλιος σ' ἔρημα τοπεῖα, καὶ τὸ χάος τοῦ παρθένου δάσους, καὶ τὰ ἴδια λούλουδα ποὺ παράγουν τὰ ἴδια φρούτα.

Πάντα αὐτὴ ἡ ἀγωνιώδης ἐλπίδα, ποὺ ποτές δὲν τρέφεται καὶ ποὺ δὲ θέλει νὰ πεθάνει.

Τίποτα δὲ μοῦ μένει ἀπ' τὰ περασμένα, ἐχτὸς ἀπ' τὴ θύμηση καὶ τὴ λαλιά, κ' ἡ θύμηση ὅσο πάει καὶ θολώνει.

Μὴ λές τίποτε, Παρασκευᾶ, γλυκὲ σκλάβε, τὸ λεχτικό σου μὲ φοβίζει. Φοβοῦμαι μήπως λησμονήσω τὸ δικό μου καὶ τὸ πνεῦμα μου, μὲ τὴ συζήτηση, γένει σὰν τὸ δικό σου.

Ἄλλοι οἱ ἄνθρωποι ζοῦν ἀντάμα, μιλοῦν ἀντάμα κ' ἡ σκέψη λουλουδίζει ἀσταμάτητα μὲ τὸ μίλημα, ὅπως σμαλτώνεται μὲ φέγγη ἢ φωσφορίζει μέσα θάλασσα τὶς καλοκαιριότητες νύχτες.

Μὰ τὸ κούτελό σου δὲν εἶναι παρὰ μιὰ εὐκολόπαστη ἀργυρώδεια μάζα ποὺ τὸ πνεῦμα μου ἐπιχειρεῖ νὰ διαπλάσει καὶ νὰ τοῦ δώσει τὴ δικιά του φόρμα.

Καὶ φοβοῦμαι μερικές φορές πὼς τὸ βάρβαρο ἐνστιχτο ποὺ μένει μέσα σου, μήπως ἀνακατωθεῖ μὲ τὴ σκέψη μου, κ' ἀπ' τὸ ἀντάλλαγμα μένουν, στὸ τέλος τῆς γραφῆς, ἓνας μισοάγριος κ' ἓνας μισοπολιτισμένος.

Φοβοῦμαι μὴ γίνω ζῶο καὶ ξεχάσω τὴ χώρα μου».

Γι' αὐτὸ ἡ χαρὰ τοῦ Ροβινσῶνος εἶναι ἀπερίγραπτη ὅταν πῶ ὕστερα βλέπει νᾶρχονται ἀπὸ μακριὰ δυὸ ἄνθρωποι (ὁ κούριος κ' ἡ κυρία Τζιάκων) τοὺς ὁποίους ἀναγνωρίζει νᾶναι «ἄνθρωποι τῆς ἴδιας του φυλῆς, μὲ λευκὸ δέρμα καὶ ἴσιο μέτωπο!» Ἀρχίζει λοιπὸν τὶς ἐρωτήσεις γεμάτες λαχτάρια νὰ μάθει νέα, νέα τῆς πατρίδας του, ὅλου τοῦ κόσμου. Τι λύπη ὅμως τὸν καταλαμβάνει ὅταν ἀρχίζει νὰ μαθαίνει, νὰ μαθαίνει... Τὸν εὐρωπαϊκὸ πόλεμο, τὸν γάμο τῆς ἀγαπημένης του, τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του, τὸ ἀλληλοφάγωμα τῶν ἀδερφῶν του πάνω στὴ μοιρασιά τῆς κληρονομίας τους καὶ διάφορα ἄλλα ποὺ τοῦ προκαλοῦν ἀπογοήτευση.

Συλλογίζεται τι ἀστεῖος τύπος εἶναι αὐτὸς ὁ κ. Τζιάκων ποὺ τοῦ ὑπόσχεται νὰ τοῦ εὔρει μιὰ θέση μέσον τῶν φίλων του παρ' ὅλο ποὺ αὐτὸς ἔχει δική του τράπεζα τὴν γυναῖκα του, τὴν κ.

Τζιάκων, ποὺ τοῦ ἔκανε ἐρωτικές προτάσεις μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ικανοποιήσει τὶς δικές τῆς ὁρμές· τὸν καὶ μένο τὸν Παρασκευᾶ ποὺ θένε νὰ τὸν ντύσουν χρυσοκόκκινο λακὲ γιὰ νὰ ὀδηγᾶ τοὺς ἄνθρώπους στὴν μπάγκα τοῦ κ. Τζιάκων· τί φτώχεια καὶ ἐχθρότης ἀπ' τοὺς δικούς του καὶ τοὺς ξένους τὸν περιμένει ἂν ἐπιστρέψει πίσω στὴν πατρίδα του· τὴν κακία καὶ τὸν ἐγωϊσμό τῶν ἀνθρώπων ποὺ μένουν κατὰ βᾶθος πάντα οἱ ἴδιοι, ἔστω κι ἂν πέρρασε ἀπὸ πάνω τους τόση μπογιὰ πολιτισμοῦ...

Δὲν θέλει πιά νὰ φύγει ἀπ' τὸ ἔρημο νησίκι του. Προτιμᾶ νὰ μείνει στὸν χαμένο αὐτὸν τόπο μαζί με τὸν πιστό του σύντροφο Παρασκευᾶ καὶ νὰ ἀφήσει τὸν Κον καὶ τὴν Κα Τζιάκων νὰ φύγουν μόνοι τους μὲ τὴν ἄκατό τους.

«Ροβινσῶν, Ροβινσῶν — λέγει στὸν ἑαυτὸ του — αἰστάνεσαι νὰ βροντοῦν μέσα σου ὅλα τὰ πάθη ποὺ σοῦ ξανάρθαν;

Ὅχι, δὲν εἶναι καθόλου καινούργιοι μουσαφίριδες. Εἶναι παλιοὶ σύντροφοι, ποὺ αὐτοὶ οἱ ναναγοὶ σοῦ ξανάφεραν.

Τὰ εἶχες ἀπομακρύνει, καί, μονάχα, ἡ μελαγχολία δὲ σ' ἔγκατέλειψε.

Πόσο ὁμορφο εἶταν τ' ὄνειρό σου, πόσο ὁμορφο εἶταν τ' ὄνειρό σου!... Νὰ ποῦ ξαναγεννιοῦνται μέσα σου τὸ πάθος καὶ ἡ ἐπιθυμία...

Ἄ! ἦρθες, Παρασκευᾶ. Ζύγωσε, καλέ μου δοῦλε. Κοίταξέ με, γλυκὲ ἄγριε, κοίταξέ με μὲ τὰ ὄραια σου μάτια ὅπου φωλιάζει ὁ οἶχτος, ὅπως μέσα στὰ μάτια τῶν ζώων.

Καὶ λυπήσου με, Παρασκευᾶ. Εἶμαι ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζητοῦσε τὸν τριανταφυλλόκηπο καὶ βρήκε τὸ κοιμητήρι.

Νόμιζα πὼς γνώρισα τὴ ζωὴ κ' εἶναι ὁ θάνατος ποὺ μ' ἀγγίζει.

Τὶ πρέπει νὰ κάνουμε, Παρασκευᾶ;

Κι αὐτὸς ἀπαντᾷ:

«Νὰ μὴ φύγουμε. ἡ ἡσυχία μας εἶναι ἐδῶ. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μιλᾶν τραχιά, προστάζουν χωρὶς γλύκα καὶ εἶναι ἄξιοι μόνο γιὰ τὸ φαγί...»

Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μοῦ ὑποσχέθηκε ἓνα κόκκινο ροῦχο καὶ χρυσὰ γαλόνα. Εἶναι, βέβαια, ὁμορφα πράματα. Μὰ θάμαι σκλάβος ἀντὶ νᾶμαι σύντροφος.

Μὴν πᾶς στὶς χώρες ὅπου μαλώνουν, ὅπου ξεσχίζονται, ὅπου ἀλληλοσφάζονται· κανένας δὲ θὰ σὲ πηρετήσῃ ποτές, σὰν καὶ μένα.

Μὴν πᾶς στὶς χώρες ὅπου κλαῖν περισσότερο ἀκόμα γιὰ τὴν παρουσία τῶν ἀνθρώπων ὅσο δὲν ἔκλαψες ἐσὺ ποτές γιὰ τὴν ἀπουσία τους...

“Ας μείνουμε.

Ποιόν θά βρεις εκεί κάτω για νά σέ δεχτεί;
Δέν είναι ἀρκετά κατοικημένη ἡ χώρα ὅπου ὑπάρχουν δυό
καρδιές πού ἀγαπιούνται;

Ἡ μεγάλη ἡσυχία στά λειβάδια, ὅπου ὁ ἥλιος λάμπει, γλυκός
σάν ἓνα πατέρα χωρίς θυμό...

Ἡ μεγάλη ἡσυχία στά λειβάδια καί τὸ βάδισμα μέσ' στά ψηλά
χορτάρια, ἔχοντας μαζί στού πλάϊ, τὸ φρέσκο γλασκί καί τὸ κα-
λογεμισμένο ὄπλο.

Τὸ σκοτεινὸ δάσος, γλιαρὸ κ' ὑγρὸ, καί οἱ πολύχρωμοι πα-
παγάλοι, καί τὰ ἱριδωτὰ φεΐδια μέσα στά πράσινα φυλλώματα
τῶν δέντρων...

Τ' ἀσφαλισμένο καταφύγι ὅπου ὁ ὕπνος εἶναι χωρίς ἀγωνία,
καί ὁ φιλόστοργος δούλος πού σοῦ τοιμάζει τὰ γεύματα, σύμφωνα
μέ τὴν κάθε σου πεθυμιά.

Α. Γ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ “*Δημοτικισμός*”. Ἀθήνα 1926. Τυπ.
“*Εστία*”.

Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ “*Ἡ γενική τῶν ὑποκοριστικῶν σέ - ἀκι
καί τὸ νεοελληνικὸ κλιτικὸ σύστημα*”. Ἀθήνα, 1926.

“*Γύρω γύρω ὄλοι*”. Λαϊκὰ παιχνίδια καί τραγοῦδια γιὰ πολὺ
μικρὰ παιδιά. Διαλεγμένα ἀπὸ τὴν Καν Εὐδ. Ἀθανασοῦλα· εἰκο-
νογραφημένα ἀπὸ τὴν Δδα Λύδια Μπορζέκ. Ἀθήναι, ἐκδοτικὸς
οἶκος Δ. Π. Δημητράκου 1927.

Μ. ΒΙΣΑΝΘΗ “*Τὰ θανατερὰ Νευρόσπαστα*”. Ἐκδοτικὴ εἰσαγγελία
“*Ἑλληνικὴ Τέχνη*” Ἀριστοτέλη Δαμιανοῦ, Σικάγο.

Β. Α. ΛΑΜΠΡΟΛΕΣΒΙΟΥ “*Πρωτόλεια*” Πειραιεύς, τυπογραφεῖον
Σόμου Καλλίνη, 1926.

ΝΙΚΟΛ. ΙΩΑΝ. ΣΥΦΑΚΙ “*Ὁ Δολοφόνος μου τὸ Σχολεῖον*”.
Ἐκδοσις “*Πατρὸς τῶν Γραμμάτων*”. Ἀθήναι 1927.

ΜΕΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ “*Κάποιες Ὠρῆς*”. Τραγοῦδια, τυ-
πωμένα μέ τὴ φροντίδα τοῦ Ἀρχη Κορβᾶ. Ἀθήνα 1927.

ΜΕΝΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ “*Σελέκτα*”. Πεζὰ Λυρικά. Ἀ-
θήνα 1927.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

“*Νέα Ἐστία*”, τεῦχος 10, 1ης Σεπτεμβρίου.

Με συνεργασία Ψυχᾶρη, Καμπούρογλου, Τραυλαντώνη, Κα-
ροφύλλα, Πετριδῆ, Σπαταλά.

Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Καιροφύλλα τὸ ἐπιγραφό-
μενο “*Φώσκολος καὶ Κάλβος*”. Ὁ Κάλβος καί ὁ Φώσκολος ἦταν
στενοὶ φίλοι. Καί οἱ δυὸ εἶχαν γεννηθεῖ στὴ Ζάκυνθο ἀπὸ ζακυν-
θινὲς μητέρες (ὁ πατέρας τοῦ Φώσκολου ἦταν Ἐνετὸς τὴν κατα-
γωγῆ, ὁ πατέρας τοῦ Κάλβου Κερκυραῖος). Ὁ Φώσκολος ἦτον 14
χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Κάλβο. Εἶναι βέβαιο πὼς ὁ Φώσκο-
λος ἀγάπησε πολὺ τὸν Κάλβο, τὸν ὑποστήριξε, τοῦ διευκόλυνε τὰ
μέσα τῆς συντήρησης. Ὁ Κάλβος φάνηκε εὐγνώμων. Ὅταν ὁ
Φώσκολος τοῦ ζήτησε, μέσον τῆς φίλης του Ματζιότη, νὰ ἔλθει
στὴν Ἑλβετία νὰ ζήσει μαζί του, ἡ Ματζιότη ἀπάντησε. “Ὁ Ἄν-
” δρέας, ὁ ὁποῖος σέ ἀγαπᾷ καί τιμᾷ μεγάλως, εἶναι πολὺ εὐχα-
” ριστημένος νὰ ἔλθει σιμά σου”. Ὁ Φώσκολος δὲν εἶχε μεγάλα
πράγματα νὰ τοῦ προσφέρει. Ἦταν πτωχός. Ἦταν ὑπὸ ἀστυνο-
μικὴν ἐπίβλεψη.

“Ἐγὼ ἐπὶ τοῦ παρόντος”, γράφει “δὲν θά ἠδυνάμην νὰ τοῦ
” παράσχω παρὰ τὸν ἄρτον μου καί τὴν στέγην μου καί τὰ μισὰ
” ὑποκάμισά μου”.

Ὁ Κάλβος ἦταν τότες 24 ἐτῶν.

Ὅτι ὁ Ἄνδρέας Κάλβος εἶχε φιλία εἰλικρινῆ γιὰ τὸν Φώσκολο
δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὸ ἀποδείχνουν μερικὲς γραμμὲς πού
γράφει στὸν Φώσκολο ἡ φίλη του Ματζιότη “ἀντιλαμβανομένη
” τὴν ἀτελειστικὴν μόνωσίν” του.

“Θέλεις μαζί σου τὸν καλὸν κ. Ἄνδρέαν; Θά ἦρχετο αὐτός
” ἀμέσως χωρὶς νὰ συμβουλευθῆ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν καρδιάν
” τοῦ... θά ἦρχετο μέ κλειστὰ μάτια χωρὶς καμμίαν ἀπαίτησιν.
” Ἄν τὸν θέλεις ἐν νεῦμα σου ἀρκεῖ.”

Ἀπὸ τὴν Ἑλβετία πῆγαν οἱ δυὸ φίλοι τὸ 1816 στοὺ Λονδίνο.
Ἐκεῖ ἐπῆλθε ἡ ἔριδα μεταξὺ τοῦ Κάλβου καὶ ἐπακολούθησαν οἱ δριμύ-
τατες κατηγορίες τοῦ Φώσκολου ἐναντίον τοῦ Κάλβου. Ὁ ἀγαπη-
τὸς Ἄνδρέας ἔγινε «ὁ ἄθλιος καὶ ἀπαισιῶς ἀγνώμων Κάλβος». Οἱ
Ἰταλοὶ βιογράφοι τοῦ Φώσκολου, λέγει ὁ κ. Καιροφύλλας, πέρνουν
τὸ μέρος τοῦ Ἰταλοῦ ποιητῆ. Ὁ Κάλβος κατὰ τὸν κ. Αντονα
Traversi (συγγραφεὺς περὶ Φώσκολου) εἶναι «ὅτι ποταπότερον
” δύναται νὰ ὑπάρξει εἰς τὸν κόσμον.»

Κάπως παράξενα πράγματα εἶναι αὐτά. Καταδικάζεται μέ τέ-

τοιο τρόπο ο Κάλβος πάνω στη βάση των λόγων του Φώσκολου χωρίς να «γνωρίζωμεν», όπως παρατηρεί ο κ. Καιροφύλλας «τάς λεπτομερείας των αιτίων τὰ ὁποῖα ἐπέφερον τὴν ρῆξιν τῶν δύο πρώων φίλων».

«Ο Κάλβος εἶχε... τὴν ἡλιθιότητα νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτοῦ ὡς ποιητὴν... Ἡμεῖς οὐδεμίαν ἔχομεν ἐκτίμησιν πρὸς τὸν Κάλβον ὡς ἄνθρωπον καὶ ἐλαχίστην ὡς ποιητὴν» λέγει ὁ κ. Antona Traversi ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τοὺς Ἰταλικούς στίχους τοῦ Κάλβου. Αὐτοὶ μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἰκανοποιητικοί. Ἀλλὰ θὰ ἔκαμνε καλύτερα ὁ κ. Antona Traversi νὰ ἔγραφε «ὡς Ἰταλὸν ποιητὴν» ὡφείλει νὰ εἶναι προσεκτικότερος στὶς ἐκφράσεις του γιὰ τὸν θαναάσιο ποιητὴ Ἀνδρέα Κάλβο, μιὰ Ἑλληνικὴ δόξα τοῦ 19ου αἰῶνα.

«Φιλότεχνος». Τεῦχος Α' - Β'. Ἰούνιος - Ἰούλιος 1927. Τὸ ἐκλεκτὸ αὐτὸ περιοδικὸ συμπλήρωσε τὸν πρώτο του χρόνον. Ἀπ' τὸν πίνακα περιεχομένων τοῦ τόμου βλέπει κανεὶς πόση καλὴ καὶ ἐπιμελημένη ἐργασία μᾶς παρουσίασε: δίκαια ἢ ἐπιτυχία αὐτὴ ἐνθαρρύνει τοὺς ἐκδότες γιὰ τὸ μέλλον.

Ἀπ' τὸ πρώτο τεῦχος τοῦ 2ου ἔτους ξεχωρίζομε συνεργασία τοῦ Γερ. Σπαταλά πάνω στὴν ὁδὴ «Εἰς Μοναχὴν τοῦ Σολωμοῦ», ἓνα ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ Μάρκου Τσιριμώκου «Ἡ γλῶσσα εἶναι μέσο καὶ ὄχι σκοπός», μιὰ μεγάλη μελέτη τοῦ Ἄλκη Θρούλου «Ἡ Εἰσήγησις γιὰ τὸν 4ο διαγωνισμὸ Μονοπράξτων Ἔργων τῆς Ε.Ε.Θ.Σ.»

Σημειώνομε τὴν ἐργασία τοῦ πολὺ γνωστοῦ ἀλεξανδρινοῦ λογίου κ. Πήλιου Ζάγρα γιὰ «Ἀλεξανδρινὰ Γράμματα καὶ Τέχνες». Στὸ τεῦχος αὐτὸ ἀρχίζει ἀπ' τοὺς Ἑλληνας ζωγράφους τῆς Αἰγύπτου καὶ ὑπόσχεται νὰ γράψῃ ξεχωριστὰς μελέτας γιὰ ποιητὰς, διηγηματογράφους, μυθιστοριογράφους, μουσικοὺς κλπ. πού θὰ ἔχουν, δὲν ἀμφιβάλλομε, ἐνδιαφέρον καὶ χρησιμότητα.

«Ἐρευνα», μηνιαῖο περιοδικὸ Αὐγουστος - Σεπτέμβριος 1927. Τὸ τεῦχος αὐτὸ παρουσιάζει μιὰ ἱστορικὴ ἔρευνα «Τὰ πρώτα βήματα τοῦ Καίσαρος Βοργία» ἀπὸν ἀκαδημαϊκὸν Jean Richepin. Τὸ ἔργον ἔχει μεταφράσῃ στὰ ἑλληνικὰ ὁ σοφὸς λόγιος κ. Γ. Δ. Ἀρβανιτάκης. Ἡ γλῶσσα του καθαρῆς καλογραμμένη καὶ εὐχάριστη. Σὲ ὕψος ζωηρὸ πού προκαλεῖ συνεχῶς τὸ ἐνδιαφέρον περιγράφονται οἱ Βοργίαι τοῦ 15ου αἰῶνος μὲ τὰ κακοῦργα ἐνστικτα, τὰ φοβερά καὶ ἄσβυστα πάθη φόνευαν μὲ τὸν πιὸ ἐντεχνο τρόπο ὄσους νόμιζαν πρόσκομμα στὴν ἐπιτυχία καὶ ἐπι-

βολὴ τους. Φρικτὰ ἐγκλήματα, τραγικὰς δολοφονίας ἀπὸν Πάπα Ἀλέξανδρον Στ'. καὶ τὸ γινὸς του Καίσαρα πού βράδιζε στό: «Ἡ δύναμις εἶναι ὁ Θεὸς μου. Ἡ ἐπιτυχία, νὰ ἢ θρησκεία μου, τὸ σμφέρον μου, νὰ ὁ κώδιξ μου».

«Ἐρμῆς». 1 Σεπτεμβρίου ἀριθ. 9-10.

Ξεχωρίζομε ἀπ' τὴν ὕλη του ἓνα ἄρθρον τοῦ γνωστοῦ ζωγράφου κ. Τάκη Καλμούχου «Ὁ ζωγράφος ἔξω ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του», κ' ἓνα ἄρθρον τοῦ κ. Μένου Φιλήντα «Βασίλειψ».

Ὁ κ. Φιλήντας ἐξετάζει τὴν ἐκφρασιν «Ὁ ἥλιος Βασιλεύει» ἀσμβίβαστη μὲ τὴν δύση τοῦ ἡλίου.

«Ὁ Νοτιοιταλικὸς τύπος: βασιλιάζω» λέγει «μᾶς δίνει τὸ κλειδί τῆς ἐρμηνείας. Ὅπως λένε τὰ ἔμπα καὶ τὰ ἔβγα τοῦ μνηοῦ, εἶπαν καὶ τὸ ἔβγα ἢ τὸ ἔμπα τοῦ ἡλιοῦ».

Σ' ἓνα ἀθηναῖκο ξόρκι ἔχομε «στό ἔμπα ἢ στό κατακάθισμα τοῦ ἡλιοῦ».

Ὁ Φιλήντας παρατηρεῖ ὅτι «ὅπως λένε: ἡ χάση τοῦ φεγγαριοῦ, εἶπαν καὶ ἡ μπάση τοῦ ἡλιοῦ».

Κι' ἀπ' ἀφτὰ βγαίνουν τὰ ρήματα χασοφεγγαριάζει = τὸ φεγγάρι βρίσκειται στὴ χάση, μπάση λιιάζει = ἡλιάζει στὴν μπάση».

Τὸ μασηλιάζει παρετυμολογήθηκε ἀπ' τὸ βασιλιάς κ' ἔκαμε βασηλιάζει, πού εἶναι ὁ συνηθισμένος τύπος στοὺς ἑλληνόφωνους τῆς Κάτω Ἰταλίας: τύπος πού δὲν ἔχει σχέση μὲ τὸ βασιλεύω = εἶμαι βασιλιάς.

Ὁ κ. Φιλήντας ἀναφέρει σύστοιχους τύπους σὰν καταχωνιαζω καὶ καταχωνεύω, ξοδιάζω καὶ ξοδεύω, σωριάζω καὶ σωρεύω, γειτονιάζω καὶ γειτονεύω, τεμπελιάζω καὶ τεμπελεύω. Καὶ προσθέτει ὅτι ἔτσι «ἀπ' τὸ βασηλιάζει εἶπανε καὶ βασηλεύει ἀφοῦ μάλιστα ὑπαρχε καὶ τὸ ἄλλο τὸ βασιλέβω».

«Τὸ ἀρχαιότερον ὡς πὸς γνωστὸ τραβᾶει πάντα σὲ συνεκδρομὴ τὸ ὁμοίωφθογο νεότερον».

Βαθμηδὸν ἡ λέξις συγχίσθηκε ὁλότελα μὲ τὸ βασιλεύω. Ὁ ἥλιος τὸν ὁποῖον περιεῖχε ξεχάσθηκε, κ' ἔγινε ἀνάγκη νὰ ξαναεπιτωθεῖ (βασιλεύει ὁ ἥλιος) — ὅπως ξεχάσθηκε ὁ οἶκος στὸν νοικοκύρη καὶ ἔγινε τὸ σπιτονοικοκύρης.

«Πειθόμαστε» λέγει ὁ κ. Φιλήντας «πὺς πρόκειται γιὰ διαφορετικὸ στέλεχος ἅμα προσέξομε στὸν τύπο: βασιλέμα. Τὸ ἀρχαῖο βασιλεύω τέτοιο ἀφηρημένον δὲν ἔχει μιὰ φορὰ. Λέμε ἀπ'

πὸ τὸ ἡ β α σ ι λ ε ῖ α, ἀκόμα καὶ τὸ β α σ ι λ ῆ κ ἰ ὄ χ ι ὄ μ ω ς τὸ βασιλεῖα”.

“*La Semaine Egyptienne*”, Κάϊρον. Κυκλοφόρησε τὸ τεύχος τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἔχει ἓνα ἄρθρο γιὰ τὸν Σαὰδ Πασᾶ Ζαγλούλ καὶ μιὰ καλὴ εἰκόνα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πολιτικοῦ τοῦ ὁποίου τὸν θάνατο θρηνεῖ ἡ Αἴγυπτος.

Διαβάζουμε περὶ ποιήματα τοῦ Ἄχμετ Ράσεμ καὶ τοῦ Dermenghem· ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Λαζαρίδη γιὰ μιὰ περίοδο τῆς φαραωνικῆς Αἴγυπτου· κριτικὰ σημεῖωματα τῆς Jeanne Marquès.

“*Ἴσις*” τὸ ἀξιόλογο ἐβδομαδιαῖο περιοδικὸ τῆς πόλης μας.

“*Ἐλευθερία*”, Κυπριακὴ ἐφημερὶς. Βγαίνει δυὸ φορές τὴν ἑβδομάδα. Τὴ συστήνομε θερμὰ σὲ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ κυπριακὰ ζητήματα.

“*Διδασκαλικὸν Βῆμα*”. Ἐβδομαδιαῖο ὄργανο τῆς διδασκαλικῆς ὁμοσπονδίας — μὲ πολὺ καλὰ ἄρθρα καὶ πολλὴν ἐνημερότητα στὶς πληροφορίες τοῦ γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα.

“*Ἡ Νέα Ἀγωγή*” Ἀθῆναι. Μηνιαῖο παιδαγωγικὸ δελτίο. Ἰούλιος-Αὐγουστος 1927. Στὴν πρώτη σελίδα ὑπάρχει μιὰ ἔντονη διαμαρτυρία γιὰ τὴν τραγικὴ θανάτωση τοῦ Σάκκο καὶ Βαντσέτι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ.

Ἡ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ φιλοξενεῖ ἀπὸ μερικὸς μῆνες ἓνα διαλεχτὸ Ἕλληνα τεχνίτη—ἓνα ξεχωριστὸ ταλέντο—τὸν νεοτεριστὴ ζωγράφο κ. Τάκη Καλμοῦχο. Εὐγενικός, γλυκὺς, ἄδολος, πραγματικὸς ἰδεολόγος μὲ μοντέρνες ἀνώτερες αἰσθητικὰς ἀντιλήψεις ταξιδεύει γιὰ νὰ ἰκανοποιήσει τὶς ψυχικὰς του ἀπαιτήσεις· διψᾷ γιὰ τὸ καινούργιο, γιὰ τὸ εὐρὺ.

Μὲ τὶς βαθυὲς καλλιτεχνικὰς του γνώσεις καὶ τὴν πλοῦσιαν φαντασίαν ὁ Καλμοῦχος ξεπέρασε τὰ ὅρια τοῦ ψυχροῦ ἀκαδημαϊσμοῦ ὅταν εἶδε πὼς δὲν μπορούσε πειὰ νὰ ἰκανοποιηθεῖ ἀπὲν τὸ φῶμα του. Νοιώθοντας τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργήσει, νὰ ἀναπαραστήσει τὶς ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας του, πῆρε τὶς νέες κατευθύνσεις τῆς τέχνης. Ἐκδηλώνεται στὶς νεοτεριστικὰς φῶμες. Ὡς καὶ ὁ ἱμπρεσιονισμὸς—ὁ ὁποῖος τὸν κρατεῖ ἀκόμη—δὲν τοῦ φθάνει, στέκεται μᾶλλον στὸν ἐξπρεσιονισμὸ ἀπ’ αὐτὸν συγκινεῖται, σ’ αὐτὸν ἐργάζεται. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν προτέ-

ρημα τοῦ κ. Καλμοῦχο εἶναι, ἔσως εἶπε ὁ ἐκλεκτὸς λόγιος κ. Καζαντζάκης, ἡ μορφικὴ καὶ ψυχικὴ ἐνότητα τῶν πορτραίτων του.

Ὁ αἰσταντικὸς καλλιτέχνης μᾶς τιμᾷ μὲ μιὰ ἔκθεσιν πού ἀνοίγει τὴν 1η Ὀκτωβρίου—γιὰ δέκα μόνον ἡμέρας—στὶς αἰθούσας τῆς Ἑλληνικῆς Αἴσχης.

Τὰ ἔργα πού θὰ παρουσιάσει—περὶ τὰ 60—εἶναι τὰ περισσότερα ἐμπνευσμένα ἀπὲν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σινᾶ — ὅπου εἶχε πάει τελευταῖα ὁ κ. Καλμοῦχος. Ἀπὲν πειὸ σημαντικὰ εἶναι δυὸ μεγάλες ἐλαιογραφίαι — πορτραῖτα. Τὸ ἓνα εἶναι ἡ “Ἀττικὴ” καὶ τὸ ἄλλο ἡ “Αἴγυπτος”. Ἡ ψυχὴ καὶ ἡ φύσιν τῶν δυὸ χωρῶν, ὅπως τὶς εἶδε καὶ τὶς ἐννοίωσε ἡ αἰσθητικὴ τοῦ καλλιτέχνη. Πολλὰς ἀκουαρέλες μὲ φανταστικὰ ἄλλ’ ἀντιπροσωπευτικὰ τοπία. Μιὰ θαναμία ἐλαιογραφία “Τὸ Θεοβάδιστον ὄρος”—ἓνα κομμάτι τῆς πετρελαίας Ἀραβίας — ὄχι ἀντιγραμμένο βέβαια, ἀλλὰ ζωντανὴ ἀπόδοση τῆς ὅλης ἐννοίας τῆς ἐκεῖ φύσης· τῶν πέτρινων ὑπερφηλων βουνῶν πού λές κ’ ἀπ’ αὐτὰ ἐπικοινωνεῖ ὁ Θεὸς μὲ τὴ γῆ. Ἐνα πολλοῦ λόγου ἄξιο ταμπλό “Βάρκες πειρατικὰς ἀπ’ τὸ Τόρ”. Ἀκουαρέλες διάφορες μὲ μοτίβα ἀπ’ τὰ Βουνα καὶ τὸ Μοναστήρι τοῦ Σινᾶ, ἀπ’ τὸ Κάϊρο καὶ ἀπὸ δῶ — ἄλλες ἱμπρεσιονιστικὰς, ἄλλες καθαρὰ ἐξπρεσιονιστικὰς.

Τὰ τόσα σπάνια χαρίσματα τοῦ κ. Καλμοῦχο προδιαθέτουν γιὰ τὴν ξεχωριστὴν αἰσθητικὴν ἀπόλασιν πού θὰ μᾶς προσφέρει ἡ ἔκθεσί του.

Δυστυχῶς πολὺ σύντομα θὰ τὸν στερηθεῖ ἡ Ἀλεξάνδρεια. Φεύγει γιὰ τὸ Σουδάν, Ἀβησσυνία, Ἰνδίες μὲ τὴν ἴδιαν δίψαν τοῦ καλλιτέχνη.

ΜΕ ΠΟΛΛΗ χαρὰ δημοσιεύομε στὸ τεύχος μας αὐτὸ δυὸ ὡραίας σελίδες τοῦ μεγάλου συγγραφέα Γιάννη Ψυχᾶρη, πού εὐγενικὰ μᾶς παραχώρησε ὁ διευθυντὴς τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ “Ἐρευνα” κ. Ἄγγελος Κασσιόνης.

ΣΤΗΝ ἰΣΙΔΑ τῆς 17 Σεπτεμβρίου ὁ κ. Μαλᾶνος δημοσίευσεν ἓνα ἄρθρον στὸ ὁποῖον λέγει διάφορα ἄτοπα καὶ ἀσύστατα πράγματα γιὰ τὸν Καβάφη· δὲν τὰ λαμβάνομε ὅτι ὄντιν. Ἐνα μόνον σημεῖον μᾶς σταματᾷ. Ὁ κ. Μαλᾶνος ἀναφέρει ὅτι γνωρίζοιτο στὴν Ἀθῆναν μὲ τὸν κ. Παράσχον καὶ ὅτι μίλησαν περὶ τοῦ Καβάφη. “Μεῖναμε” λέγει “σύμφωνοι εἰς τὸ ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτὸς τελευταῖα δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ ἐπαναλαμβάνεται”. Τὶ ἔλλειψη φιλολογικῆς νόησης εἶναι αὐτή; Μᾶς φαίνεται κίβλας ὅτι ἄδικα ἐκθέτεται ἔτσι κριτικὸς τῆς ἀξίας τοῦ κ. Παράσχου. Δὲν θὰ τὸν κατάλαβε, ὑπο-

θέτουμε. Ἐναντιβόλα ὁ κ. Παράσχος θὰ ἐννοοῦσε ὅτι ὁ Καβάφης ἐπιστρέφει πάντα σὲ μιὰ ἀπ' τὶς τρεῖς περιοχὲς τῆς ποιήσεώς του — τῆς σκέψεως, ἱστορική (ἑλληνιστική, ἑλληνορωμαϊκή, βυζαντινὴ), καὶ ἡδονικὴ ἢ αἰσθησιακὴ: ὅπως γράψαμε καὶ μεῖς στὸ τεύχος μας τοῦ Μαΐου. Αὐτό, τῆς ἐπιστροφῆς, εἶναι βέβαιο. Ἐπανάληψη ὁμοῦ στὸν Καβάφη δὲν ὑπάρχει. Καὶ δὲν θὰ ἔλεγε ὁ κ. Μαλάνος πὼς ὑπάρχει ἐπανάληψη, ἂν δὲν τοῦλετε — καθὼς γράψαμε ἄλλοτε — ἡ γνώση τῆς θεωρητικῆς τοῦ Καβάφη. Ὅπως μιὰ ἀπ' τὶς β α σ ι κ ῆ ς ἀ ρ χ ῆ ς τῆς Καβαφικῆς σύνθεσης εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς ρητορικῆς, ἐπίσης (μιὰ ἀπόλυτα ὅμοια) αὐστηρὰ β α σ ι κ ῆ ἀ ρ χ ῆ τῆς εἶναι ἡ μὴ ἐπανάληψη.

Οἱ κατηγορίες θεμάτων μένουν οἱ ἴδιες· ἀλλὰ κάθε καινούργιο ποίημα φέρνει καὶ κάτι νέο ἢ καμμιά συμπλήρωση στὴν περιοχὴ στὴν ὁποία εἰσέρχεται. Αὐτὴ ἄλλωστε ἡ ἰδιότης τῆς Καβαφικῆς σύνθεσης εἶναι πολὺ γνωστὴ.

ΣΤΑ "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ" 1ης Σεπτεμβρίου ὁ κ. Φ.Π. σὲ δώδεκα προχειρογραμμένες σειρὲς κατακρίνει τὸ νέο βιβλίον τοῦ κ. Γ. Πιερίδη "Ἐνας Ξένος καὶ ἄλλα διηγήματα". Μὲ ἀγανάκτηση προαηροῦμε στὸν κ. Φ.Π. ὅτι τὸ νὰ προσάπτει κανεὶς ἐλαττώματα δὲν εἶναι κριτικὴ. Ὁ μὲ ἀξιώσεις κριτικὸς γιὰ νὰ ρίξει ἓνα ἔργο — γιὰ τὸ ὁποῖο μίλησαν τόσοι εὐνοϊκὰ καὶ τὸ ὁποῖο ἀναμφισβήτητα ἔχει πολλὰς ἀξιοπρόσεχτες ἀρετὲς — δὲν ἀρκεῖται στὸ νὰ δογματίζει ἀνθαίρετα· φροντίζει νὰ βασίσει τὶς γνώμες του σὲ παραδείγματα καὶ πράγματα ἀλλοιῶς ἢ κριτικὴ του δὲν ἔχει καμμιά ἰσχύ.

Ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΜΑΣ κ. Μ. Β. μᾶς γράφει ἀπτὴν Ἀθήνα :

Μιὰ νεοελληνικὴ δόξο, ὁ ποιητὴς κ. Κώστας Βάρναλης, βγάζει σὲ λίγες μέρες, ἓνα νέο τόμο ἀπὸ ποιήματα ποῦ γράφει τὸν τελευταῖο καιρὸ μὲ τὸν τίτλον "Σκλάβοι Πολιορκημένοι". Τὸ βιβλίον αὐτὸ γεμᾶτο ἀπὸ ἐπανάστασιν, ὄχι συνειθισμένη, ἐφάμιλλον καὶ καλλυτέρον ἴσως, ἀπὸ τὸ "Φῶς ποῦ καίει" μὲ μιὰ ἀπροσδιόριστον εἰρωνείαν γιὰ τὰ παραδεδομένα θὰ προκαλέσῃ τὴν μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν ποῦ μπορεῖ νὰ προξενήσῃ βιβλίον τοῦ εἶδους του, καὶ θὰ σχολιαστῆ καὶ κριθεῖ ὡς βαρυσήμαντον γεγονὸς τῆς μᾶλλον στεῖρας ἀπὸ σοβαρὴν φιλολογικὴν ἐκδήλωσιν ἐποχῆς μας. Γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ γράψωμε ἐκτενῶς μὸλις κυκλοφορήσῃ.

Οἱ "Σκλάβοι πολιορκημένοι" εἶναι ἔργο ποῦ δὲν ἐρεπει νὰ περάσῃ ἀπαρτηρήτο. Ὅλοι ποῦ ἐκτιμοῦν τὸν ἐκλεκτὸν ποιητὴν Βάρναλη θὰ τὸ διαβάσουν καὶ θὰ τὸ ὑποστηρίξουν.